

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- จักรกฤษณ์ ดวงพิตรา. บทสำหรับแสดงและบทสำหรับอ่านเรื่องพระมหาชนก : แปรรูปจากพระราชนิพนธ์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. กรุงเทพมหานคร : สถาบันภาษาไทย กรมวิชาการ, 2541.
- เจตนา นาควัชระ. สุฝุ่นอันยิ่งใหญ่ : หรือการ ไต่บันไดเสียง ไปสู่โลกแห่งอุดมคติ. ทางอันไม่รู้จบของวัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์. ดวงมนต์ จิตจางงค์. บรรณาธิการ. 123-133. กรุงเทพฯ : เทียนวรรณ, 2530
- เฉลิมศรี จันทร์อ่อน. ประวัติการละครอังกฤษ 1 : กำเนิดละครตะวันตก - ละครอังกฤษในศตวรรษที่ 19. กรุงเทพมหานคร : ภาควิชาภาษาอังกฤษ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2530. (อัดสำเนา)
- ชัตสูนี สีนุสสังห์, บรรณาธิการ. วรรณคดีที่สนา. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. นวนิยายกับสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.
- ไนน์, ดี อี. สังคมอเมริกันร่วมสมัย. แปลโดย พงษ์ศรี เลขะวัฒนะ และ ปราณี ธนะชานันท์. กรุงเทพมหานคร : บรรณกิจ, 2540.
- พรสม ศิริสัมพันธ์. ดอน กีโม่เต้. วารสารอักษรศาสตร์ ปีที่ 16 เล่มที่ 1 (มกราคม 2527) : 1-15.
- สุฝุ่นอันยิ่งใหญ่ ละครเพลงก้าวใหม่ของ '28. Hi-Class Magazine ปีที่ 1 ฉบับที่ 4 (สิงหาคม 2530) : 88-91.
- รัศมี เผ่าเหลืองทอง. สัมภาษณ์, 5 ธันวาคม 2542.
- ราชบัณฑิตยสถาน. หลักเกณฑ์การทับศัพท์. กรุงเทพมหานคร : , 2535.
- วาสเซอร์มัน, เดล. สุฝุ่นอันยิ่งใหญ่. แปลโดยมัทนี เกษกมล. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พีชา, 2530.
- วิไลดา วนคุรงค์วรรณ. สัมภาษณ์, 9 สิงหาคม 2542.
- ศุภัททิตรา รอดบุญธรรม. จากเอล ซิด ตู่ ดอน กีโม่เต้ : จากวีรบุรุษของชาติสู่การแสวงหาคูณค่าของปัจเจกชน. วารสารอักษรศาสตร์พิจารณา ปีที่ 1 เล่มที่ 1 (มกราคม 2541) : 50-58.

อับรัมส์, เอ็ม เอช. อธิบายศัพท์วรรณคดี. แปลและเรียบเรียงโดย ทองตุก เกตุโรจน์.
กรุงเทพมหานคร : กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2529.

ภาษาอังกฤษ

Cervantes, M. de. Don Quixote. Translated by Charles Javis. Edited by E.C. Riley. Oxford :
1992.

Cervantes, M. de. Don Quijote. Translated by Burton Raffel Edited by D. de Armas Wilson.
New York : W.W. Norton and Company, 1999.

Close, A.J. Miguel de Cervantes. Don Quijote. Cambridge : Cambridge University Press,
1990.

Robert, J. M. Don Quixote Notes. Lincoln : Cliff's Notes, 1964.

Johnson, C. B. Don Quixote The Quest for Modern Fiction. Boston: Twayne Publishers,
1990.

Kamen, H. Spain 1469-1714. A Society of Conflict. London : Longman, 1991.

Lynch, J. Spain 1516-1598 From Nation State to World Empire. Cambridge : Blackwell,
1994.

Mackenny, R. Sixteenth Century Europe: Expansion and Conflict. Hampshire: Macmillan
Press, 1993.

Novak, E.A. Performing in Musicals. New York: Shirmer Books, 1988.

Robert, J. L. Don Quixote Notes. Lincoln: Cliff's Notes, 1964.

Smith, L. The American Dream. Glenview, Ill : Scott, Foresman, 1980.

Wasserman, D. Man of la Mancha. New York : Random House, 1966.

Wellek, and Warren. Theory of Literature. (3rd edition). San Diego: A Harvest Book, 1984.

www.ffa.ucalgary.ca/stratford/backmanc.ssl

www.h-net.msu.edu/~cervantes/csa/artics99/wasserma.htm

www.Clark.net/pub/jupsam/jewels/cervante.htm

Zierer, O., Plaja, F.D. History of Spain. Middlesex: The Hamlyn Publishing Group, 1977.

ภาษาสเปน

- Alborg, J. L. Historial de la Literatura Española (Tomo I). Madrid : Gredos, 1981.
- Cervantes, M. de. El Ingenioso Don Quijote de la Mancha. Madrid : Alianza, 1996.
- Diccionario de Literatura Universal. Madrid : Ediciones Generales Anaya, 1985.
- Iglesias, G. B. En Torno al "Quijote". Madrid : Leira, 1965.
- López, J. G. Historia de la Literatura Española. Brcelona : Vicens-Vives, 1966.
- Madariaga, S. de. Guía del Lector al "Quijote". Buenos Aires : Sudamericana, 1972.
- Ochoa-Penroz, M. Reescrituras del Quijote : La Novela y sus Hipertextos. Doctoral dissertation, Department of Philosophy, Graduate College, University of Iowa, 1995.
- Pedreza, B., Rodríguez. Manual de Literatura Española III Barrocos : Introducción. Prosa y Poesía. Tafalla : Cénlit, 1980.
- Peréz, J. La España del Siglo XVI. Madrid : Anaya, 1991.
- Perez-Bustamente, C. Compendio de Historia de España (Duodecima Edición). Madrid : Atlas, 1967.
- Universidad de Chulalongkorn, Facultad de Letras, Departamento de Lenguas Occidentales, Sección de Español. Textos de Literatura Española II. Bangkok : Sección de Español, Departamento de Lenguas Occidentales, Facultad de Letras, Universidad de Chulalongkorn. 1993. (Mimeographed)

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

Fedinan, C. and Major J. S. The New Lifetime Reading and Plan. (4th edition). New York: Harper Perennial, 1999.

Guillén, C. The Challenge of Comparative Literature. Translated by Cola Feranzen. Cambridge: Harvard University Press, 1993.

Mancing, Howard. The Chivalric World of Don Quijote. Columbia : Unitersty of Missouri Press, 1982.

Milton, J. Miguel de Cervantes' Don Quixote. New York: Barron's Educational Series, 1985.

Pennington, D.H. Europe in the Seventeenth Century. New York: Longman, 1989.

Pickering, J. V. Theatre a History of Art. Minnesota : West Publishing, 1978.

www.cyberspain.com/year/index.htm

ภาษาสเปน

Avalle-Arce, J. Don Quijote como Forma de Vida. Valencia : Castalia, 1976.

Brenan, G. The Literature of the Spanish People. (2nd edition). London : Cambridge University Press, 1976

Correa, P. Historia de la Literatura Española. Madrid : Edelsa, 1988.

Haro, P. A. de., Calvo, J. H., Palette, J., y Serrano, P.E. Historia de la Literatura Española. Madrid : Playor, 1991.

Jácome, B. V. La Prosa Barroca en el Siglo XVII. Madrid : Cincel, 1981.

Pornsom Sirisambandh. Compendio de Historia y Cultura de España. Bangkok : La Sección de Español de la Universidad de Chulalongkorn, 1984.

Riquer, M. de. Aproximación al Quijote. Navarra : Salvat, 1970.

www.elhombredealamancha.com

ภาคผนวก

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

ชีวประวัติและผลงานของมิเกล เด เซร์บันเตส ซาเบ-ดร้า

ชีวประวัติของมิเกล เด เซร์บันเตส ซาเบ-ดร้า

เซร์บันเตส เกิดในปี ค.ศ. 1547 เป็นบุตรคนที่ 4 ในจำนวน 7 คน ของคัลลยแพทย์ชื่อ โรดริโก เซร์บันเตส (Rodrigo Cervantes) และนางเลโอนอร์ เด กอร์ดีนาส (Leonor de Cortinas) บ้านเกิดของเขาคือเมือง อัลกาล่า เด เอนาเรส (Alcalá de Henares) ในปี ค.ศ.1551 ครอบครัวของเขาได้ย้ายไปอยู่ที่เมืองบายาโดลิด (Valladolid) และต่อมาในปี ค.ศ.1561 ก็ย้ายเข้ามาอยู่ในมาดริด (Madrid) เมืองหลวงของประเทศสเปน

เมื่อมาอยู่ในมาดริด เซร์บันเตสได้เข้าศึกษาต่อ ณ เอสตูเดียว เด ลา บียา (Estudio de la Villa) โดยได้เป็นศิษย์ของศาสตราจารย์ฆวน โลเปซ เด โฮยอส (Juan López de Hoyos) ผู้เขียนและตีพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับ พระอาการประชวร การสิ้นพระชนม์ และพระราชพิธีฝังพระศพของพระนาง อีซาเบล เด บาโลยส์ (Isabel de Valois) ซึ่งเป็นมเหสีพระองค์ที่ 3 ในพระเจ้าเฟลิเป้ที่ 2 หนังสือเล่มนี้มีบทกวีที่แต่งโดยเซร์บันเตสศิษย์โปรดของเขา รวมอยู่ด้วย บทกวีดังกล่าวถือว่าเป็นผลงานชิ้นแรกของเซร์บันเตส ที่ปรากฏออกมาสู่สายตาสาธารณชน

เมื่อเซร์บันเตสอายุได้ 22 ปี เขาได้เดินทางไปอิตาลีกับพระคาร์ดินัลรูปหนึ่งชื่อ จูเลีย อักควิวีบา (Julio Acquaviva) และได้ติดตามรับใช้พระรูปดังกล่าวอยู่ที่กรุงโรม ต่อมา เซร์บันเตสและน้องชายเข้าร่วมในปฏิบัติการทางทหารในเมืองตูนิส ซาร์ดีเนีย เนเป็ล ซิซิลี และเจนัว (Tunis, Sardinia, Naples, Sicily, Genoa) การที่เขาได้เข้าร่วมรบที่เมืองต่างๆ เหล่านี้ทำให้เขาได้เรียนรู้วัฒนธรรมอิตาลีใน ปี ค.ศ. 1571 เขาและน้องชายได้ร่วมรบอย่างกล้าหาญที่เมืองเลปันโต (Lepanto) (สงครามที่เมืองเลปันโตนี้ นับว่าเป็นการแสดงแสนยานุภาพทางทะเลเหนือพวกเติร์กที่ยิ่งใหญ่ที่สุด) การรบครั้งนี้ เซร์บันเตส ได้รับบาดเจ็บที่หน้าอกและมือซ้าย ทำให้มือซ้ายของเขาพิการไปตลอดชีวิต อย่างไรก็ตามเขาก็รู้สึกภาคภูมิใจในผลงานและความกล้าหาญของเขาอย่างมาก เพราะทำให้เขาได้รับสาส์นรับรองจาก ดอน ฆวน แห่ง ออสเตรีย (Don Juan de Austria) พี่ชายต่างพระมารดาของพระเจ้าเฟลิเป้ที่ 2 ซึ่งเป็นผู้บัญชาการรบให้กับกองทัพสเปนในครั้งนั้น

หลังจากนั้นเขาและน้องชายได้เข้าร่วมรบในสงครามโกเลต้าและเดินทางกลับสเปน ระหว่างเดินทางกลับ เซร์บันเตสและน้องชายถูกโจรสลัดยึดเรือและถูกกักขังไว้เป็นเวลาถึง 5 ปีที่เมืองอัลเจียร์ (Argel) ช่วงเวลาที่เขาถูกจับเป็นทาสอยู่ที่เมืองอัลเจียร์นี้ นับว่าเป็นช่วงเวลาที่ดีทุกขัทรมาณมากสำหรับเขา ตลอดระยะเวลา 5 ปี เขาได้พยายามวางแผนหนีถึง 4 ครั้ง และเสี่ยงอันตรายเพื่อช่วยเหลือเพื่อนให้หนีออกมาด้วย ระหว่างนั้นครอบครัวของเขาได้พยายามรวบรวมเงินเพื่อส่งไปไถ่ตัวเขาและน้องชาย แต่รัฐบาลสเปนไม่ได้ให้ความช่วยเหลือในการติดตามตัวเขาแต่อย่างใด การที่เขาถูกละเลยจากรัฐบาลสเปนครั้งนี้ทำให้เขารู้สึกแปลกแยกจากสังคม ความรู้สึกเช่นนี้ก่อให้เกิดความขัดแย้งภายในจิตใจ ซึ่งอาจเป็นแรงผลักดันในการสร้างสรรค์ตัวละคร ดอน กีโฆเต้ ให้มีลักษณะแปลกแยกจากสังคมที่อาศัยอยู่ก็เป็นได้ ในที่สุดเขาก็รอดพ้นออกมาโดยหลวงพ่อบันโตเนียว เด ลา เบยา (Antonio de la Bella) และหลวงพ่อบฆวน กิล (Juan Gil) ช่วยไถ่ตัว

เซร์บันเตสได้เดินทางกลับสเปนในปี ค.ศ.1580 ขณะที่มีอายุได้ 33 ปี ชีวิตช่วงก่อนหน้านี้นี้ เป็นช่วงที่แสดงให้เห็นถึงวีรกรรมและการผจญภัยต่างๆ ของเขา เพราะหลังจากที่เขา กลับสเปน ชีวิตของเขาก็ปราศจากชีวิตชีวา เต็มไปด้วยความเศร้าหมอง เมื่อกลับไปถึง สเปน เขาได้เริ่มเขียนบทละคร แต่ผลงานของเขาได้รับความนิยมน้อยไม่เทียบเท่า ระหว่างนี้เขามีสัมพันธภาพกับหญิงสาวชาวโปรตุเกสคนหนึ่งชื่อ อานา บียาฟรังกา เด โรฆาส (Ana Villafranca de Rojas) แต่แล้วหญิงคนนั้นก็ทิ้ง เซร์บันเตส และบุตรสาวชื่ออีซาเบล เด ซาเบ-ดร้า (Isabel de Saavedra) ไป

ช่วงระหว่างปี ค.ศ.1581-1583 เซร์บันเตสได้เขียนเรื่อง ลา กาลาเตอา (La Galatea) และนำออกตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1585 ผลงานเรื่องนี้ นับว่าเป็นผลงานที่เป็นรูปเล่มชิ้นแรกของเขา ระหว่างนั้นในปี ค.ศ.1584 เซร์บันเตสได้แต่งงานกับลูกสาวชาวนาผู้มั่งคั่งคนหนึ่ง ในมาดริด หญิงสาวผู้นี้มีชื่อว่า กาทาลินา ซาลาซ่า อี โบซเมเดียน (Catalina Salaza y Vozmediano) ไม่มีใครรู้เรื่องราวเกี่ยวกับภรรยาของเขามากนัก อย่างไรก็ตามการแต่งงานครั้งนี้ก็ล้มเหลวในเวลาต่อมา หลังจากนั้นเขาได้เดินทางออกจากเมืองไปยังจังหวัดต่างๆ ในแคว้นอันดาลูเซีย (Andalucia) ทำหน้าที่เก็บภาษีพืชผลเพื่อส่งไปช่วยทหารสเปนในการทำสงครามทางเรือกับอังกฤษ หรือที่รู้จักกันในชื่อว่า The Invincible Armada (La Armada Invencible) จากการปฏิบัติหน้าที่นี้ทำให้เขาถูกจำคุกถึง 2 ครั้ง ที่เมืองเซบิยา (Sevilla) ครั้งแรกเป็นเพราะนาย

ธนาคารที่เขานำเงินไปฝากไว้ล้มละลาย เขาจึงไม่สามารถนำเงินไปส่งให้รัฐบาลได้ ส่วนอีกครั้งหนึ่งเป็นเพราะเขานำเงินภาษีไปส่งช้ากว่ากำหนด

Robert (1964: 7) นักวิจารณ์ชาวอเมริกันคนหนึ่งกล่าวไว้ว่า เซร์บันเตสได้เขียนผลงานเรื่อง *ดอน กีโม่เต้ (Don Quijote)* ในช่วงที่เขาถูกจำคุกนี้เอง เห็นได้จากคำนำที่เขาได้กล่าวไว้ว่า "You may suppose it (*Don Quijote*) the Child of Disturbance, engendered in some dismal prison..." อย่างไรก็ตามจุดกำเนิดของวรรณกรรมเรื่องนี้ก็ยังคงเป็นที่ถกเถียงกันอยู่

เมื่อออกจากคุกแล้วเขาได้เขียนเรื่องดอน กีโม่เต้ จนจบในปี ค.ศ.1605 และได้นำไปตีพิมพ์ ซึ่งปรากฏว่าหนังสือเล่มนี้ได้รับความนิยมมาเป็นอย่างดี มีการตีพิมพ์ซ้ำถึง 6 ครั้งความสำเร็จในผลงานของเขาชิ้นนี้ทำให้ท่านเคาท์แห่งเลโมส (Conde de Lemos) และพระคาร์ดินัล อากบิซอป แห่งโตเลโด (Cardinal Arzobispo de Toledo) สนใจและให้การสนับสนุนเขา แต่ก็ไม่ได้ทำให้ เซร์บันเตส มีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ดีขึ้นเท่าใดนัก

ในช่วงบั้นปลายชีวิต แม้ความยากจนและสุขภาพที่ย่ำแย่ตามรั้งความเขา แต่เซร์บันเตสก็เขียนเรื่อง ดอน กีโม่เต้ ภาค 2 ต่อ เนื่องจากเขาไม่พอใจที่ อาลองโซ เฟร์นันเดส เด อาเบยานเด้ (Alonso Fernandez de Avellaneda) ละเมิดสิทธิโดยแต่งเรื่องราวของ ดอน กีโม่เต้ ต่อจากเรื่องของเขา เขาจึงเร่งเขียนภาค 2 จนจบและนำออกตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1615 นอกจากนี้ยังได้นำผลงานอื่นๆ ออกตีพิมพ์ด้วย ได้แก่ *ลาส โนเวลลาส เอเนมปลาราส (Las Novelas Ejemplares)* และ *เอล เบียเช่ เดล ปาร์นาโซ (El Viaje del Parnaso)*

ผลงานชิ้นสุดท้ายที่ เซร์บันเตส เขียนก่อนที่จะเสียชีวิต คือเรื่อง *เปอร์ซีเลส อี ซิกิสมุนด้า (Persiles y Sigismunda)* ซึ่งเขาได้เขียนขึ้นเพื่ออุทิศแด่ ท่านเคาท์แห่งเลโมส (Conde de Lemos) กล่าวได้ว่าผลงานชิ้นนี้เป็นผลงานที่เปรียบเสมือนคำร่ำลาทั้งดวงใจที่สุดและน่าเวทนาที่สุด (Robert, 1964: 7) เซร์บันเตส เสียชีวิตลงในเดือนเมษายน ค.ศ. 1616 เดือนเดียวกับ วิลเลียม เชกสเปียร์ (William Shakespeare)

หากศึกษาชีวประวัติของเซร์บันเตสเปรียบเทียบกับกวีสเปนคนอื่นๆ ในสมัยเดียวกันไม่ว่าจะเป็น โลเป้ เด เบก้า (Lope de Vega) กาลเดรอน (Calderón) หรือ เกเบโด (Quevedo) จะพบว่า ชีวิตของเซร์บันเตสนั้นทุกข์ยากลำบากมากกว่าคนอื่นๆ ตั้งแต่ในวัยหนุ่มจนจบจน

กระทั่งสิ้นชีวิต ถึงแม้ผลงานเรื่อง *กิโม่เต้* จะทำให้เขามีชื่อเสียงโด่งดัง แต่ก็ไม่ได้ทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของเขาดีขึ้นแต่อย่างใด

ผลงานทั่วไปของมิเกล เด เซร์บันเตส ซาเบ-ดร้า

เซร์บันเตสมีใจรักเขียนที่ไร้การศึกษา จากการศึกษาวงศ์ประวัติของเขา พบว่าเขาเป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาคิดคนหนึ่ง เขาได้เรียนรู้ประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยกรีก รวมทั้งได้ศึกษาวรรณกรรมของยุโรปและสเปนเป็นอย่างดี เห็นได้จากการอ้างอิงถึงชื่อวรรณกรรมต่างๆ ทั้งของสเปนและชาติอื่นๆ ในวรรณกรรมเรื่อง *ดอน กิโม่เต้ เด ลา ม้านซ่า* นอกจากนี้การที่เขาได้เดินทางไปร่วมรบที่ประเทศอิตาลี ทำให้เขามีโอกาสศึกษาภาษาและวัฒนธรรมอิตาเลียน ความรู้ต่างๆ เหล่านี้ เขาได้นำมาใช้ในการสร้างสรรค์ผลงานของเขา ทำให้ผลงานของเขามีรูปแบบและแนวคิดที่หลากหลาย

นอกจากการเรียนรู้ดังกล่าวแล้ว สิ่งที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสรรค์ผลงานของเขาก็คือสภาพสังคมและแนวคิดของยุคสมัย การที่เขาได้มีโอกาสสัมผัสความเจริญรุ่งเรืองของประเทศในช่วงยุคทอง เรื่อยมาจนกระทั่งสเปนค่อยๆ เสื่อมอำนาจลงทีละน้อย ซึ่งก่อให้เกิดปัญหาภายในประเทศ ความเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลกระทบต่องานเขียนของเขาอย่างเห็นได้ชัด ซึ่งหากผู้อ่านพิจารณาเปรียบเทียบบรรยากาศในผลงานเรื่อง *ดอน กิโม่เต้ เด ลา ม้านซ่า* ทั้งสองภาคก็จะเห็นถึงอิทธิพลดังกล่าวได้เป็นอย่างดี ดังเช่นที่ พรสม ศิริสัมพันธ์ (2527:) ได้กล่าวไว้ว่า “เซร์บันเตส ผู้แต่งนวนิยายเรื่อง *ดอน กิโม่เต้ อัจฉริยะบุรุษแห่งลามันซ่า* มีชีวิตอยู่ในปลายสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยา ต่อเนื่องกับสมัยบารอคโก ด้วยเหตุนี้ นวนิยายเรื่องนี้ จึงถือกำเนิดขึ้นมาท่ามกลางบรรยากาศของการมองโลกในแง่ดี และจบลงด้วยความเจ็บปวดและเศร้าสลด”

งานเขียนของเซร์บันเตสมีทั้งกวีนิพนธ์ บทละคร วรรณกรรมร้อยแก้วประเภทต่างๆ ซึ่งแบ่งตามปีที่น่าออกตีพิมพ์ได้ดังนี้

1. ผลงานช่วงก่อนปี ค.ศ. 1585
2. *La Galatea* (1585)
3. *Don Quijote* ภาคแรก (1605)
4. *Las Novelas Ejemplares* (1613)

5. El Viaje de Parnaso (1614)
6. Don Quijote ภาคสอง (1615)
7. Ocho comedias y ocho entremeses (1615)
8. Los trabajos de Persiles y Sigismunda (1617)

ผลงานช่วงก่อนปี ค.ศ. 1585

ผลงานในช่วงวัยหนุ่มของเขามักจะเป็นงานกวีนิพนธ์ ผลงานกวีนิพนธ์ชิ้นแรกที่น่าปรากฏออกสู่สายตาสาธารณชน คือ บทกวีที่เขียนอุทิศแด่ พระนางเจ้าอิซาเบล เด บาโลิสต์ มเหสีในพระเจ้าเฟลิเป้ที่ 2 โดยเขียนลงในหนังสือของศาสตราจารย์ฆวน โลเปซ เด โอโยส (Juan López de Hoyos) อาจารย์ของเขาผู้เขียนและตีพิมพ์หนังสือเกี่ยวกับ พระอาการประชวร การสิ้นพระชนม์ และพระราชพิธีฝังพระศพของพระนาง อิซาเบล เด บาโลิสต์ นอกจากนั้นยังมีผลงานกวีนิพนธ์อื่นๆ ซึ่งมีทั้งที่เขียนในนามของสถาบันที่เขาศึกษาอยู่ และเขียนโดยใช้ชื่อของตนเอง ช่วงเวลานั้นเชอร์บันเตส เป็นเพียงนักเขียนสมัครเล่น ผลงานของเขาได้รับคัดเลือกตีพิมพ์ลงในหนังสือรวมบทกวี ซึ่งรวบรวมเอาบทกวีของกวีหลายๆ คนมาตีพิมพ์ แต่ชื่อของเขาก็ยังไม่เป็นที่รู้จักแพร่หลายนัก

นอกจากผลงานกวีนิพนธ์แล้ว เชอร์บันเตสยังมีผลงานที่เป็นบทละครซึ่งเขาเขียนขึ้นในช่วงประมาณปี ค.ศ.1582 ได้แก่เรื่อง *เอล ตราโต เด อาร์เคิล (El Trato de Argel)* ซึ่งเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับนักโทษที่เมืองอัลเจียร์ และ *เรื่อง เอล เซร์โก เด นูมันเซีย (El Cerco de Numancia)* เรื่องนี้เป็นเรื่องที่เขียนยกย่องวีรบุรุษสเปนซึ่งต่อสู้ในสงครามอย่างกล้าหาญ

ผลงานทางด้านการละครของเชอร์บันเตส ได้รับเอารูปแบบของบทละครแบบนีโอ-คลาสสิก (Neo-Classical) ของฝรั่งเศสมาใช้ ซึ่งทำให้บทละครของเชอร์บันเตสมีความแตกต่างจากบทละครของ โลเป เด เบก้า (Lope de Vega) ผู้ซึ่งได้รับการยกย่องว่าเป็นบิดาแห่งการละครสเปน อย่างเห็นได้ชัด เพราะในขณะที่เชอร์บันเตสยึดรูปแบบวรรณกรรมแบบ นีโอ-

¹ แต่งในปี ค.ศ.1616 ก่อนที่เชอร์บันเตสจะเสียชีวิต แต่ได้นำออกตีพิมพ์ในปี ค.ศ.1617

² ละครแบบนีโอ-คลาสสิก จะยึดกฎเกณฑ์ตามแบบฉบับของละครคลาสสิกของกรีก ได้แก่ยึดในทฤษฎีว่าด้วยเอกภาพทั้งสาม

คลาสสิก ซึ่งให้ความสำคัญกับ เอกภาพทั้งสาม¹ เช่นเดียวกับบทละครของกรีก โทเป้ เด เบก้า กลับปฏิเสธหลักการเรื่องเอกภาพทั้งสาม เขาได้สร้างสรรค์บทละครในรูปแบบใหม่ที่เรียกว่า Teatro Popular ซึ่งปรากฏว่าผลงานของโทเป้ นั้นประสบความสำเร็จอย่างสูง

ลา กาลาเตอ้า (La Galatea)

ผลงานชิ้นแรกที่ทำให้ผู้อ่านเริ่มรู้จักเขา และถือเป็นผลงานรวมเล่มชิ้นแรกที่ ตีพิมพ์ออกมาสู่สายตาสาธารณชนก็คือเรื่อง *ลา กาลาเตอ้า* เซร์บันเตสใช้เวลาเขียนเรื่องนี้ในช่วงระหว่างปี ค.ศ. 1581-1583 และได้นำมาตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1585 เรื่อง *ลา กาลาเตอ้า* มีทั้งหมด 6 เล่ม ซึ่งทั้งหมดนี้ เซร์บันเตสเรียกว่า *ลา กาลาเตอ้า* ภาคแรก (La primera parte de la Galatea) ทั้งนี้เพราะเขาให้สัญญากับผู้อ่านว่าเขาจะเขียนภาค 2 ต่อ แต่อย่างไรก็ดี จบจนเขาสิ้นชีวิตผู้อ่านก็มีได้เห็นผลงานภาคสองของเรื่องนี้แต่อย่างใด

ผลงานเรื่องนี้มีรูปแบบที่เรียกว่าเป็น La Novela Pastoril (Pastoral Novel) ในช่วงเวลานั้น วรรณกรรมประเภทดังกล่าวเป็นวรรณกรรมอีกรูปแบบหนึ่งที่มีความนิยมแพร่หลายในสเปน ผลงานที่เป็นที่รู้จักกันดีก็คือเรื่อง *เดียนา Diana* (1559) แต่งโดย ฆอร์เก้ เด มอนเตมายอร์ (Jorge de Montemayor) ดังได้กล่าวมาแล้วข้างต้น จึงกล่าวได้ว่าเซร์บันเตสผลิตผลงานชิ้นนี้ขึ้นเพื่อตอบสนองความนิยมของผู้อ่านในช่วงเวลานั้น โดยมีได้มุ่งเน้นที่เนื้อหาสาระแต่อย่างใด แก่นเรื่องของวรรณกรรมชุดนี้คือ การนำเสนอเรื่องราวความรักทั้งในรูปแบบที่สมหวังและผิดหวังของบรรดาคนเลี้ยงสัตว์ ผู้ใช้ชีวิตโดยการร้องรำทำเพลงไปวันหนึ่งๆ ซึ่งตามความเป็นจริงแล้วไม่มีคนเลี้ยงสัตว์คนใดหมกมุ่นและใช้เวลาอยู่กับเรื่องดังกล่าวตัวละครของเซร์บันเตสจึงมีลักษณะที่เป็นอุดมคติมากกว่าที่จะพบเห็นได้ในชีวิตจริง

ในเรื่องนี้เซร์บันเตสเขียนโดยใช้ร้อยแก้วและมีร้อยกรองแทรก ไม่มีตัวละครหรือเหตุการณ์หลัก หากแต่เป็นการนำเสนอเรื่องราวของคนเลี้ยงสัตว์หลายๆ คนที่เดินทางมาพบกันและเล่าเรื่องของตนเองให้คนอื่นฯ ฟัง เพื่อร่วมแบ่งปันความสุขและความเศร้า

¹ เอกภาพทั้งสามเป็นคำที่อริสโตเติล บิดาแห่งการละครกรีก ได้บัญญัติไว้ในหนังสือ the Poetics และอธิบายว่า บทละครที่ดีต้องมีเอกภาพในเรื่องของ เวลา สถานที่ และการกระทำ (Unity of time, place and action)

คุณค่าของเรื่องนี้มีไม่มากนัก จุดสำคัญก็คือเรื่องนี้เผยให้เห็นอุปนิสัย ความชอบ ส่วนตัวของเซร์บันเตส ไม่ว่าจะเป็นความนิยมในรูปแบบวรรณกรรมและแนวคิดของสมัยฟื้นฟูศิลปวิทยาของ สเปน ได้แก่ ความรักแบบอุดมคติ การให้ความสำคัญกับธรรมชาติ และการใช้ชีวิตอยู่อย่างเรียบง่ายท่ามกลางธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนี้วรรณกรรมเรื่องนี้ยังเป็นจุดเริ่มต้นของงานเขียนที่ให้ความสำคัญกับความรู้สึกนึกคิดภายในจิตใจตัวละคร ซึ่งภายหลังได้พัฒนามาเป็นลักษณะสำคัญที่ปรากฏในงานเขียนของเซร์บันเตส โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่อง *ดอน กีโฆเต้ เด ลามันชา*

ลาส โนเบลัส เอเจมเปลาเรส (Las Novelas Ejemplares)

ลาส โนเบลัส เอเจมเปลาเรส เป็นเรื่องสั้น หลากหลายแนวทั้งหมด 12 เรื่อง วรรณกรรมชุดนี้ได้รับการตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1613 หรือภายหลังการตีพิมพ์ *ดอน กีโฆเต้* ภาคแรกและก่อนการตีพิมพ์ *ดอน กีโฆเต้* ภาคสอง

คำว่า “ejemplares” นั้น หมายถึง คุณธรรมที่ควรได้รับการยกย่อง ซึ่งในที่นี้ผู้แต่งต้องการยกมานำเสนอแก่ผู้อ่าน โดยแทรกไว้ในเรื่องสั้นแต่ละเรื่อง วรรณกรรมชุดนี้แบ่งได้เป็น 2 กลุ่มด้วยกัน กลุ่มแรกมีทั้งหมด 7 เรื่อง ได้แก่

1. El amante liberal
2. Las dos doncellas
3. La española inglesa
4. La Gitanilla
5. La ilustre fregona
6. La señora Comelia
7. La fuerza de la sangre

---

* คำว่า “novela” ในสเปนคริสต์ศตวรรษที่ 17 หมายถึง เรื่องเล่าสั้นๆ ซึ่งแทรกอยู่ในนิยายหรือเรื่องเล่าขนาดยาว ปัจจุบันเรียกกันว่า “novela corta”

เรื่องสั้นกลุ่มแรกนี้แสดงให้เห็นถึงอิทธิพลของเทคนิคการเขียนแบบอิตาลี ซึ่งประสบความสำเร็จอย่างมากในยุคสมัยนั้น แก่นเรื่องของเรื่องสั้นเหล่านี้เป็นไปตามแก่นเรื่องของ Novela bizantina คือเรื่องราวของคู่รักที่ต้องประสบกับเหตุการณ์ซึ่งทำให้ต้องพลัดพรากจากกัน แต่ท้ายที่สุดก็สามารถแก้ไขปัญหาและกลับมาอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ตัวละครเอกเป็นชนชั้นสูง ตัวละครเอกฝ่ายหญิงล้วนแล้วแต่เป็นผู้ที่มีความงามอย่างหาที่เปรียบมิได้ อีกทั้งยังยึดมั่นในคุณธรรมความดี ขอมเสียดละคนเองเพื่ออุดมการณ์อันสูงส่ง เรื่องสั้นกลุ่มนี้จึงมีลักษณะที่เรียกได้ว่าเป็นเรื่องแนว “อุดมคติ”

เรื่องสั้นที่น่าสนใจที่สุดในกลุ่มนี้คือเรื่อง La Gitanilla และ เรื่อง La ilustre fregona กล่าวคือ จุดเด่นของเรื่องทั้งสองคือ เซร์บันเตสได้แทรกอารมณ์ขัน อีกทั้งยังได้กล่าวถึงสภาพสังคมขณะเวลานั้น เช่น ชีวิตของพวกอภิปิศาจเร่ร่อน บรรยากาศในโรงเตี๊ยม อย่างไรก็ตาม ถึงแม้เขาจะกล่าวถึงสภาพสังคมในยุคสมัยนั้น แต่ก็เป็นการบรรยายในลักษณะที่เป็นอุดมคติมากกว่าจะสะท้อนภาพแห่งความจริง

กลุ่มที่สองเป็นเรื่องสั้นที่แสดงให้เห็นถึงเทคนิคการเขียนที่เป็นศิลปะในรูปแบบของ เซร์บันเตสอย่างแท้จริง กล่าวคือแฝงอารมณ์ขันและเสียดสีสังคม เรื่องสั้นในกลุ่มนี้มี 5 เรื่องด้วยกัน คือ

1. El casamiento engañoso
2. El celoso extremeño
3. Rinconete y Cortadillo
4. El coloquio de los perros
5. El Licenciado vidriera

เอล เบียเม่ เดล ปาร์นาโซ (El Viaje del Parnaso)

เอล เบียเม่ เดล ปาร์นาโซ เป็นกวีนิพนธ์ที่ยาวที่สุดของเซร์บันเตส ซึ่งเขาได้รับแรงบันดาลใจจากผลงานของนักเขียนชาวอิตาลีคนหนึ่งชื่อ Cesare Caporale เรื่อง Viaggio

in Parnaso ผลงานชิ้นนี้ เซร์บันเตสแต่งเป็นโคลงที่เรียกว่า tercetos¹ ความน่าสนใจอยู่ที่ เซร์บันเตสได้แทรกคำแนะนำและความคิดเห็น ที่มีต่อนักเขียนในยุคสมัยนั้น นอกจากนี้เขายังกล่าววิจารณ์ผลงานของตนเองไว้ในภาคผนวกของหนังสือเล่มนี้ โดยเซร์บันเตสได้กล่าวได้ บรรดานักวิจารณ์เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ในการเขียนเรื่อง คอน กิโมเต้

โอโช โกเมเดียส อี โอโช เอนเตรเมเสส (*Ocho comedias y ocho entremeses*)

นอกจากผลงานการละครในยุคแรก (ก่อนปี ค.ศ. 1685) ได้แก่ เอล ตราโต เด ฮาร์เคล และ เอล เซร์โก เด มูมันเซีย แล้ว ในเวลาต่อมาเซร์บันเตสได้ทยอยเขียนบทละครเรื่อยมา และ ในปี ค.ศ. 1615 เขาได้รวบรวมบทละครที่เขาเขียนในช่วงต่างๆ มาตีพิมพ์รวมเล่มในชื่อว่า *Ocho comedias y ocho entremeses* ซึ่งประกอบไปด้วย สุขนานุกรม (comedias) 8 เรื่อง และ ละครตลกซึ่งใช้แสดงสลับฉากระหว่างองก์ของละครสุขนานุกรม (entremeses) อีก 8 เรื่อง

ละครสุขนานุกรมทั้ง 8 เรื่องนั้น ได้แก่

1. El gallardo español
2. La casa de los celos
3. Los baños de Argel
4. El rufián dichoso
5. La gran sultana
6. El laberinto de amor
7. La entretenida
8. Pedro de Urdemalas

บทละครสามในแปดเรื่อง ได้แก่ El gallardo español, La gran sultana และ Los baños de Argel เซร์บันเตสได้พัฒนาเค้าโครงเรื่องขึ้นมาจากประสบการณ์ที่เขาได้รับจากการถูกจับเป็น นักโทษอยู่ที่เมืองอัลเจียร์ ดังนั้นบรรยากาศและฉากของเรื่องทั้งสามจึงแสดงให้เห็นถึงอิทธิพล ของพวกแขกมัวร์ ในขณะที่เรื่อง La casa de los celos และ El laberinto de amor เป็น

¹ tercetos เป็นโคลงชนิดหนึ่ง 1 บท มี 3 วรรค วรรคละ 11 คำ มีสัมผัสระหว่างวรรคที่ 1 และ 3

สุขนาฏกรรมที่บรรยากาศของเรื่องค่อนข้างหดหู่กว่าเรื่องอื่นๆ ส่วนอีก 3 เรื่องที่เหลือนั้น เป็นบทละครที่มีลักษณะเสียดสีสังคม (Picaresca) ซึ่งรูปแบบดังกล่าวเป็นรูปแบบที่เซร์บันเตส ถนัดที่สุด

ผลงานสุขนาฏกรรมของเซร์บันเตสในยุคนี้ยังคงแตกต่างจากผลงานของ โลเป้ เด เบก้า อย่างชัดเจน แม้เซร์บันเตสจะตระหนักดีว่าผลงานแบบ โลเป้ นั้นได้รับความนิยมอย่างมาก แต่เขาก็ยังคงเขียนงานในรูปแบบที่ตนเองถนัดเรื่อยไป จุดเด่นของละครของเซร์บันเตสนั้นอยู่ที่ อารมณ์ความรู้สึกของตัวละคร ซึ่งเซร์บันเตสให้ความสำคัญอย่างมาก อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณา ผลงานการละครของเขาแล้วจะพบว่าจุดอ่อนในการเขียนบทละครของเซร์บันเตสก็คือการ ดำเนินเรื่องยังหยาบและขาดความชำนาญ ทำให้ไม่มีผู้นำมาใช้แสดง ดังนั้นเมื่อเทียบกันแล้ว ผลงานของเซร์บันเตสจึงไม่ได้รับความนิยมเท่าผลงานของ โลเป้

นอกจากสุขนาฏกรรมทั้ง 8 เรื่องแล้ว ยังมีละครตลกที่ใช้แสดงสลับฉากระหว่างองค์ ของละครสุขนาฏกรรม หรือที่ในภาษาสเปนเรียกว่า Entremés อีก 8 เรื่อง ได้แก่

1. El juez de los divorcios
2. El rufián viudo llamado Trampagos
3. La elección de los ascaldes de Daganzo
4. La guarda cuidadosa
5. El vizcaíno fingido
6. El retablo de las maravillas
7. La cueva de Salamanca
8. El viejo celoso

เซร์บันเตสรับต้นแบบการเขียนบทละครประเภทนี้มาจาก Lope de Rueda เรื่อง ทุกเรื่องเป็นเรื่องที่มีชีวิตชีวาแฝงการเสียดสีไว้อย่างแนบเนียน ลักษณะเช่นนี้ทำให้เซร์บันเตสได้ รับการยกย่องเป็นนักเขียนบทละครประเภท Entremés ที่สำคัญคนหนึ่งในวงการละครสเปน บทละครที่ได้รับความนิยมมากคือเรื่อง El retablo de las maravillas บทละครเรื่องนี้มีลักษณะ เสียดสีสังคมที่ค่อนข้างรุนแรงกว่าเรื่องอื่นๆ โดย ผู้เขียนมีจุดมุ่งหมายในการเสียดสีสังคมที่ เต็มไปด้วยการเสแสร้งหลอกลวง

โธส ตราบาโฆส เด เปร์ซิเลส อี ซิกิสมุนดา (Los trabajos de Persiles y Sigismunda)

วรรณกรรมเรื่องนี้เซร์บันเตสเขียนจบก่อนที่เขาจะถึงแก่กรรมเพียงไม่กี่วัน แต่เพิ่งได้รับการตีพิมพ์หลังจากเขาเสียชีวิตไปแล้วหนึ่งปี เซร์บันเตสแต่งเรื่องนี้ขึ้นเพื่ออุทิศให้แก่ท่านเคาท์แห่งเลโมส ซึ่งให้การสนับสนุนเขาเรื่อยมา วรรณกรรมเรื่องดังกล่าวนี้เป็นวรรณกรรมในรูปแบบที่เรียกว่า novela bizantina หัวใจของวรรณกรรมประเภทนี้คือ เน้นเรื่องราวเกี่ยวกับความรักของตัวละครเอกซึ่งเป็นชนชั้นสูง มีบทกวีที่ไพเราะพรรณนาถึงสิ่งต่างๆ แทรกอยู่รวมทั้งเรื่องราวเกี่ยวกับการผจญภัยที่เต็มไปด้วยเรื่องลึกลับ มหัศจรรย์

เซร์บันเตสได้ทิ้งผลงานชิ้นสุดท้ายของเขาไว้โดยการปล่อยจินตนาการของตนเองอย่างไม่มีขีดจำกัด กล่าวได้ว่าวรรณกรรมเรื่องนี้เปรียบเสมือนโลกแห่งความฝันแทบไม่มีเรื่องราวเกี่ยวข้องกับชีวิตของคนธรรมดาสามัญ ในขณะที่เรื่อง *ดอน กีโฆเต้* แสดงให้เห็นถึงการผสมผสานระหว่างโลกแห่งจินตนาการและโลกแห่งความเป็นจริง วรรณกรรมเรื่องนี้กลับแสดงให้เห็นถึงโลกแห่งจินตนาการ และชัยชนะของอุดมคติที่อยู่เหนือความจริงทั้งปวง

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ข

เรื่องย่อ Don Quijote de la Mancha

ภาคแรก

เริ่มต้นด้วยการแนะนำตัวละครเอกผู้มีชื่อว่า อาลอนโซ กีฆาโน (Alonso Quijano) ซึ่งเป็นชายวัยกลางคน อายุราว 50 ปี มีการศึกษาดี แต่ฐานะค่อนข้างยากจน รูปร่างสูง ผอมแห้ง แก้มตอบ อาศัยอยู่ในหมู่บ้านเล็กๆ แห่งหนึ่งในเขต ลา มันช่า เขาหมกมุ่นอ่านหนังสือนิยายเกี่ยวกับอัศวินสมัยกลาง (Libro de Caballería) จนไม่เป็นอันทำอะไร ยิ่งไปกว่านั้นถึงกับขายที่นาเพื่อซื้อหนังสือ จากการอ่านหนังสือประเภทนี้มากจนเกินไป ทำให้เขาสติฟั่นเฟือน นำตนเองเข้าไปสู่โลกแห่งจินตนาการที่เขาได้สร้างขึ้นมา ตั้งชื่อตัวเองใหม่เป็น ดอน กีโฆเต้ แห่ง ลา มันช่า (Don Quijote de la Mancha) แล้วตัดสินใจละทิ้งหมู่บ้านออกไปเร่ร่อนผจญภัยเยี่ยงอัศวินในหนังสือ โดยเดินทางไปกับม้าคู่ชีพซึ่งเขาตั้งชื่อว่า โรซินันเต้ (Rocinante) การเดินทางผจญภัยครั้งนี้เขามีจุดมุ่งหมายในการพิทักษ์ความยุติธรรม ช่วยเหลือผู้ที่อ่อนแอกว่า และเทิดทูนนางผู้เป็นที่รักซึ่งเขาได้ให้ชื่อว่า ดุลซิเนอา แห่ง โตโบโซ (Dulcinea del Toboso)

การเดินทางครั้งแรกนี้เขาได้เดินทางเข้าพักในโรงเตี๊ยมแห่งหนึ่ง โดยจินตนาการไปว่าเป็นปราสาทและได้ขอร้องให้เจ้าของโรงเตี๊ยม ซึ่งเขาจินตนาการไปว่าเป็นเจ้าของปราสาทให้ทำพิธีแต่งตั้งเขาเป็นอัศวิน โดยคืนนั้น ดอน กีโฆเต้ อาสาฝ้ายามให้เพื่อพิสูจน์ว่าเขามีคุณสมบัติที่จะได้รับแต่งตั้งเป็นอัศวิน ขณะที่เขายืนยามอยู่ คนขับรถม้าคนหนึ่งได้พาม้าออกมาดื่มน้ำที่บ่อน้ำใกล้ๆ กับบริเวณที่ ดอน กีโฆเต้ยืนอยู่ ด้วยความเข้าใจผิดประกอบกับจินตนาการของ ดอน กีโฆเต้ คนขับรถม้าจึงถูก ดอน กีโฆเต้ ทำร้ายเพราะคิดว่าเป็นผู้บุกรุก

เช้าวันรุ่งขึ้นหลังจากที่เจ้าของโรงเตี๊ยมได้ทำพิธีแต่งตั้งเขาเป็นอัศวิน ดอน กีโฆเต้ ได้เดินทางออกจากโรงเตี๊ยม ระหว่างทางเขาได้พบชาวบ้านคนหนึ่งกำลังโบยเค้กรับใช้อยู่ ดอน กีโฆเต้ จึงเข้าไปขัดขวางพร้อมทั้งได้สั่งให้ชาวบ้านปล่อยตัวเค้กรับใช้พร้อมทั้งจ่ายค่าจ้างด้วย

* ลา มันช่า (La Mancha) เป็นแคว้นในที่ราบสูงภาคกลางของสเปน ภูมิประเทศค่อนข้างแห้งแล้ง อยู่ใกล้เมือง Madrid

แต่หลังจากที่ คอน กิโม่ได้เดินทางจากไป เด็กคนนั้นก็ถูกชาวนาจับมาโบยอีก การเดินทางครั้งนี้จบลงหลังจากที่คอน กิโม่ได้ถูกพ่อค้าชาวโตเลโดสองสามคนทำร้ายนอนบาดเจ็บอยู่ และเพื่อนบ้านได้ไปเจอจึงนำตัวเขากลับมายังหมู่บ้าน

หลังจากนั้นไม่นาน คอน กิโม่ก็ออกเดินทางอีกครั้ง ในครั้งนี้เขาได้ชักชวนเพื่อนบ้านชื่อ ซานโช ปันซา (Sancho Panza) ให้มาเป็นผู้ติดตามเขา โดยสัญญาว่าจะให้ครอบครองดินแดนและทรัพย์สินสมบัติที่เขาได้จากการผจญภัย ซานโชผู้นี้เป็นเพียงชาวบ้านธรรมดาๆ ไร้การศึกษา เป็นคนมีครอบครัวแล้ว การที่เขาตัดสินใจออกเดินทางไปกับ คอน กิโม่ ก็เพียงเพราะเขาต้องการทรัพย์สินเงินทองเพื่อจะทำให้ครอบครัวได้ลืมตาอ้าปาก ในการออกเดินทางไปผจญภัยครั้งที่สองนี้ ทั้งคู่ได้พบกับเหตุการณ์ต่างๆ มากมาย เหตุการณ์ที่เป็นที่รู้จักกันดีก็คือตอนที่คอน กิโม่เห็นกิ้งหั้นลมแล้วจินตนาการไปว่าเป็นยักษ์ จึงเข้าไปต่อสู้จนทำให้ตนเองได้รับบาดเจ็บ หลังจากนั้นทั้งคู่ได้พักค้างคืนกับกลุ่มคนเลี้ยงแกะ ระหว่างการรับประทานอาหารว่าง คอน กิโม่ได้บรรยายถึง “ยุคทอง” ของสเปน ในขณะที่คนเลี้ยงแกะชวนทั้งสองไปร่วมงานศพของ กริโซสโตโม (Chrysostom) หม่อมเจ้าของไร่ปศุสัตว์ในวันรุ่งขึ้น พร้อมกับเล่าเรื่องราวของกริโซสโตโมและ มาร์เซล่า (Marcela) ให้ทั้งคู่ฟัง

วันต่อมาทั้งหมดได้เดินทางไปร่วมงานศพ หลังจากนั้น คอน กิโม่และซานโชได้แยกจากกลุ่มคนเลี้ยงแกะ ออกเดินทางต่อไป ทั้งคู่ได้เผชิญหน้ากับคนเลี้ยงม้ากลุ่มหนึ่งเนื่องจาก โรซินันเต้ เกิดไปติดพันม้าตัวเมียของคนกลุ่มดังกล่าว คนเลี้ยงมาต้องการไล่โรซินันเต้และปกป้องม้าตัวเองทำให้เกิดการทะเลาะวิวาทกับ คอน กิโม่ ขึ้น ผลก็คือ คอน กิโม่ และซานโช ได้รับบาดเจ็บถลอกปอกเปิก ทั้งคู่ได้พำรังที่บอบช้ำมาถึงโรงเตี๊ยมซึ่งคอน กิโม่ เคยแวะพักในการเดินทางครั้งแรก ถึงแม้เจ้าของโรงเตี๊ยมจะไม่ค่อยเต็มใจที่จะให้ทั้งสองคนเข้าพัก แต่ด้วยคุณธรรมในจิตใจจึงยินยอมให้ทั้งคู่เข้าพัก ในการค้างคืนครั้งนี้ทั้งคู่ได้พบกับเหตุการณ์วุ่นวายอันเนื่องมาจากมารีเตอร์เนส (Maritomes) หญิงรับใช้ในโรงเตี๊ยมได้เข้าหาคอน กิโม่ โดยคิดว่าเป็นหนุ่มที่ตนเองนัดไว้ แต่เมื่อรู้ว่าไม่ใช่จึงได้ไว้วายขึ้น ก่อให้เกิดความโกลาหลทั้งโรงเตี๊ยม

เมื่อเดินทางออกจากโรงเตี๊ยมในวันต่อมา คอน กิโม่ ก็พบกับการผจญภัยครั้งใหม่คือ มีคนเลี้ยงแกะ ด้อนแกะฝูงใหญ่ 2 ฝูง ผ่านมา คอน กิโม่ จินตนาการไปว่าเป็นนักรบที่กำลังทำสงครามกันอยู่ เขาจึงบอกซานโชว่าจะเข้าไปร่วมรบกับคนเหล่านั้น แม้ซานโชจะต้านทาน

และชี้ให้เห็นถึงภาพที่แท้จริงว่าคือฝูงแกะ คอน กิโม่เต้ก็หาได้ฟังไม่ ผลก็คือ คอน กิโม่เต้ต้องบอบช้ำกับการตะลุยเข้าไปท่ามกลางฝูงแกะ เหตุการณ์ต่อมาเป็นเหตุการณ์ที่มีคนกล่าวถึงมากเหตุการณ์หนึ่งก็คือ เหตุการณ์ตอนที่เขาได้พบกับช่างตัดผมที่กำลังเดินทางไปตัดผมให้คนในหมู่บ้าน หมู่บ้านหนึ่ง ระหว่างทางเกิดฝนตกช่างตัดผมจึงได้เอาอ่างทองเหลืองมาครอบศีรษะ เมื่อ คอน กิโม่เต้ เห็นเข้า เขาได้จินตนาการไปว่าอ่างทองเหลืองเป็นหมวกทองของมัมบริโน (Mambrino) ซึ่งเป็นหมวกของอัศวินในนิยายเกี่ยวกับอัศวินยุคกลางเรื่องหนึ่งที่เขาได้อ่าน คอน กิโม่เต้ได้เข้าไปต่อสู้แย่งเอาหมวกใบนั้นมาจากช่างตัดผม ในขณะที่ช่างตัดผมเกิดความงุนงงต่อพฤติกรรมและคำพูดของเขา

การผจญภัยครั้งต่อมาของ คอน กิโม่เต้ คือเมื่อเขาได้พบกับทาสกลุ่มหนึ่งซึ่งกำลังถูกคุมตัวไปส่งให้กษัตริย์ เขาได้เข้าไปขัดขวางและปลดปล่อยทาสเหล่านั้น แต่ผลที่ได้รับคือเมื่อทาสเหล่านั้นได้รับอิสรภาพ พวกเขากลับหันมารุมทำร้าย คอน กิโม่เต้ จนได้รับบาดเจ็บอีกครั้ง เมื่อเขาเดินทางต่อไป จนถึงดินแดนที่เรียกว่า เซียร์ร่า โมเรน่า (Sierra Morena) ซึ่ง ณ ที่นี้เขาได้รู้จักกับ การ์เดเนียว (Cardenio) ผู้ผิดหวังในความรัก หลบหนีหนีหน้าผู้คนออกไปอยู่ที่ดินแดนดังกล่าว และอดอาหารทรมาณตัวเอง เมื่อ คอน กิโม่เต้ พบการ์เดเนียว เขาได้ความคิดใหม่ว่าตนเองจะทำตัวเลียนแบบการ์เดเนียว รองนกว่าดูดีขึ้นถ้าจะตอบจดหมายรักของตน ซึ่งระหว่างนั้นเขาได้เขียนจดหมายถึงนางและให้ชันโซนาจดหมายของไปส่ง ซึ่งเมื่อ คอน กิโม่เต้ได้บรรยายที่อยู่ของดูซึเนอ้าให้ชันโซฟังแล้ว ชันโซจึงตระหนักได้ว่าดูซึเนอ้าไม่ใช่หญิงสูงศักดิ์ หากแต่คือหญิงบ้านนอกธรรมดาๆ ชื่อ อัลดอนซา โลเรโนโซ (Aldonza Lorenzo) ที่อาศัยอยู่ในเมืองโตโบโซ อย่างไรก็ตามก็จดหมายก็ไปไม่ถึงมีอนาง เพราะชันโซทำจดหมายหาย ประกอบกับในระหว่างทางชันโซได้พบกับพระและช่างตัดผมประจำหมู่บ้านซึ่งเป็นเพื่อนสนิทกับ คอน กิโม่เต้ ซึ่งออกตามหาเขา และได้ให้ชันโซนำทางไปพบกับ คอน กิโม่เต้ เพื่อหาทางวางอุบายพาเขากลับหมู่บ้าน โดยให้หญิงสาวคนหนึ่งชื่อ โดโรเตอ้า (Dorothea) ซึ่งพวกเขาพบระหว่างทางและยินดีจะช่วยเหลือ ปลอมตัวเป็นเจ้าหญิงมิโกมิโกน่า (Micomicona) เพื่อขอร้องให้ คอน กิโม่เต้ เดินทางออกจากเซียร์ร่า โมเรน่า ไปยังอาณาจักรมิโกมิคอน (Micomicon) เพื่อช่วยปราบยักษ์ร้าย

ในระหว่างทางคนทั้งหมดได้เข้าพักในโรงเตี๊ยมซึ่ง คอน กิโม่เต้ และชันโซเคยเข้าพัก ณ ที่นี้ พวกเขาได้บังเอิญพบกับช่างตัดผมที่ คอน กิโม่เต้ แย่งอ่างทองเหลืองไป จึงได้เกิดเรื่องวิวาทกันขึ้น แต่พระได้อธิบายให้ช่างตัดผมเข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้นกับ คอน กิโม่เต้ เรื่องราวจึงยุติ

ลง นอกจากนี้ยังมีเหตุการณ์ที่ คอน กิโมเต้ ได้เข้าไปยังห้องเก็บถังไวน์และจินตนาการไปว่าเป็นยักษ์จึงได้ฟันถังไวน์จนแตกไปหลายถัง ซึ่ง คอน กิโมเต้รู้สึกภูมิใจในชัยชนะของตนอย่างมาก ในขณะที่เจ้าของโรงเตี๊ยมโกรธจัดที่ข้าวของของตนถูกทำลายเสียหายไปมากมาย นอกจากนี้พวกเขายังพบกับกลุ่มคนที่ตามจับตัว คอน กิโมเต้ เนื่องจากเขาได้ทำการปล่อยตัวพวกทาสไป แต่ภายหลังจากที่พระพยายามอธิบายว่า คอน กิโมเต้ ได้เสียดิไป คนกลุ่มนั้นจึงยอมปล่อยตัว คอน กิโมเต้ ให้เป็นอิสระ เรื่องราวของภาคแรกจบลงเมื่อทั้งหมดตกลงใจเปลี่ยนแผนจับ คอน กิโมเต้ ใสในกรงขังแทน โดยอ้างว่าเป็นฝีมือพ่อมด และนำตัวเขากลับมายังหมู่บ้านเพื่อพักรักษาตัวได้สำเร็จ

ภาคสอง

เรื่องราวในภาคที่ 2 พุถึงการผจญภัยในครั้งที่ 3 ของ คอน กิโมเต้ และ ซันโซ โดยในบทแรกผู้อ่านจะได้พบกับตัวละครที่สำคัญอีกตัวหนึ่งคือ ซันซอน การ์ราสโก (Sanson Carrasco) ซึ่งผู้แต่งได้ให้ข้อมูลว่าเป็นบัณฑิตผู้ที่ได้มีโอกาสอ่านเรื่องราวของ คอน กิโมเต้ ในภาคแรก และมีความต้องการที่จะช่วยรักษาเย็บวยา คอน กิโมเต้ ให้หายจากความฝันเพื่อนวิถิทางในการรักษา คอน กิโมเต้ ของ การ์ราสโก คือการที่พยายามเข้าไปสู่โลกของ คอน กิโมเต้ โดยการปลอมตัวเป็นอัศวิน เช่นเดียวกับ คอน กิโมเต้ และทำประลองกับเขา เมื่อสามารถเอาชนะ คอน กิโมเต้ได้ เขาได้ยื่นเงื่อนไขให้ คอน กิโมเต้ ยอมรับสภาพที่แท้จริง เลิกเป็นอัศวิน กลับไปใช้ชีวิตเย็บยวชาวบ้านธรรมดาในหมู่บ้าน แต่ก่อนที่จะถึงเหตุการณ์ดังกล่าว การ์ราสโกได้เสนอให้ คอน กิโมเต้ ออกเดินทางผจญภัยอีกครั้ง ทั้งนี้ก็เพื่อจะทำให้แผนการของเขาสมบูรณ์

คอน กิโมเต้ และ ซันโซ ได้ออกเดินทางผจญภัยครั้งที่สาม โดยมุ่งหน้าไปยังเมืองโตโบโซ เพื่อที่ คอน กิโมเต้ จะได้พบกับนางดุลซีเน้าผู้เป็นที่รักของเขา แต่ทั้งสองเดินทางไปถึงเมืองเมื่อพลบค่ำจึงไม่สามารถเดินทางไปยังบ้านของนางได้ เช้าวันต่อมาเมื่อทั้งสองเดินทางต่อไปและพบกับหญิงชานา 3 คนที่ขี่ลามาทามทาง ซันโซได้พยายามโน้มน้าวให้ คอน กิโมเต้ เชื่อว่า หญิงสาวชานาหนึ่งในสามคนนั้นคือ ดุลซีเน้าซึ่งถูกพ่อมดสาปให้กลายเป็นหญิงชานาบ้าน ทั้งนี้เพราะ ซันโซรู้ดีว่า ดุลซีเน้าของ คอน กิโมเต้ นั้น แท้จริงแล้วเป็นเพียงหญิงชานาชื่อ อัลดอนซา โลเรนโซ ดังนั้น คอน กิโมเต้จะไม่มีวันได้พบกับนางในฝันของตนอย่างแน่นอน เพราะ ดุลซีเน้าในจินตนาการของ คอน กิโมเต้ คือหญิงสูงศักดิ์ หรือหาก คอน กิโมเต้ได้พบกับอัลดอนซาจริงๆ ก็จะทำให้ความลับที่ซันโซ ทำจดหมายรักหาย

ไม่ได้ส่งถึงมือคุณซิเนอ้าตามคำสั่งของเจ้านาย เปิดฝอยออกมา ซึ่งก็จะทำให้ซันโซได้รับความเดือดร้อนอย่างแน่นอน ดังนั้นซันโซจึงได้ออกอุบายหลอก คอน กิโม่เต้ แต่แล้วเมื่อ คอน กิโม่เต้ เชื่อในคำพูดของซันโซ กลับทำให้เรื่องราวยืดเยื้อต่อไป คือ คอน กิโม่เต้ คิดว่าตนมีภาระหน้าที่ที่สำคัญในการแก้คำสาปที่พ่อมดได้สาปคุณซิเนอ้า

หลังจากที่ได้เดินทางผจญภัยต่อไป คอน กิโม่เต้ ได้พบกับอัศวินกระจก (Knight of the Looking-Glasses) ซึ่งก็คือ การ์รราสโก ปลอมตัวมา เพื่อต่อสู้กับ คอน กิโม่เต้ การต่อสู้ครั้งนี้ การ์รราสโก พ่ายแพ้แก่ คอน กิโม่เต้ ดังนั้นทุกอย่างจึงมิได้เป็นไปตามแผนที่เขาได้วางเอาไว้ อีกทั้งยังกลับทำให้กิโม่เต้ มั่นใจในตนเองมากขึ้นอีก ส่วนการ์รราสโกต้องกลับไปวางแผนใหม่

จากนั้นคอน กิโม่เต้ได้พบกับ คอน เดียโก้ แห่ง มีรันด้า (Don Diego de Miranda) คอน เดียโก้ ได้เล่าเรื่องราวของบุตรชายให้ คอน กิโม่เต้ ฟังและเชิญ คอน กิโม่เต้ ไปยังบ้านของตน ระหว่างทาง คอน กิโม่เต้ พบกับขบวนบรรพตกรงสิงโต เขาได้สั่งให้ขบวนหยุด และสั่งให้คนควบคุมขบวน เปิดกรงสิงโตออก จากนั้นเขาได้เข้าไปในกรง แต่สิงโตก็ไม่สนใจเขา เนื่องจากสิงโตกำลังอึด เขารู้สึกภูมิใจในตนเองอย่างมากเพราะรู้สึกว่ามีแต่สิงโตก็เกรงกลัวเขา

เมื่อไปถึงบ้าน คอน เดียโก้ ได้แนะนำให้เขารู้จักกับบุตรชายของตน ผู้มีชื่อว่า คอน โลเรนโซ (Lorenzo) ซึ่งทั้งสองได้แลกเปลี่ยนทัศนคติกัน โดยคอน กิโม่เต้ ได้กล่าวถึงแนวคิดและอุดมการณ์ของผู้ที่เป็นอัศวินให้คอน โลเรนโซ ฟัง ส่วน คอน โลเรนโซ ได้อ่านบทกวีที่เขาแต่งให้ คอน กิโม่เต้ ฟัง ซึ่ง คอน กิโม่เต้ได้ช่วยวิจารณ์ผลงานชิ้นนี้ด้วย

หลังจากอาศัยอยู่ที่บ้านของ คอน เดียโก้ ได้ 4 วัน คอน กิโม่เต้ก็เดินทางออกจากบ้านของ คอน เดียโก้ หลังจากนั้นเขาได้ไปร่วมงานเลี้ยงแต่งงานอันหรูหราของเซรฆู กามาโช (Camacho) ซึ่งเขาได้รับรู้เรื่องราวรักสามเส้าระหว่าง กามาโช กิเตเรีย (Quiteria) และ บาซิลิโอ (Basilio) รวมทั้งเหตุการณ์การฆ่าตัวตายของบาซิลิโอ ซึ่งเป็นแผนการที่เขาวางไว้เพื่อให้ได้แต่งงานกับกิเตเรีย จากนั้น คอน กิโม่เต้ ได้เดินทางผจญภัยยังถ้ำ มอนเตซิโนส (Montesinos)

เมื่อไปถึงถ้ำ มอนเตซิโนส ดอน กีโฆเต้ ตัดสินใจจะลงไปในถ้ำคนเดียว ชันโซและคนนำทางจึงช่วยกันเอาเชือกมัดตัวเขาห้อยลงไปในถ้ำ เมื่อลงไปได้พักใหญ่ทั้งสองพยายามร้องเรียก ดอน กีโฆเต้ แต่ไม่มีเสียงตอบ ทั้งสองจึงตัดสินใจดึงเชือกขึ้นมา และได้พบ ดอน กีโฆเต้ ซึ่งสลบไป หลังจากที่เขากลับขึ้นมา เขาได้เล่าถึงเรื่องราวที่เขาได้ไปพบเห็นในถ้ำ กล่าวคือ เขาได้ไปพบและพูดคุยกับ มอนเตซิโนส ถึงเรื่องราวของ มอนเตซิโนส ดูรันคาร์เต้ (Duandarte) และเบแลร์มา (Belema) ซึ่งเรื่องดังกล่าวนี้เป็นเรื่องที่มาจากรอมันเซสเรื่องหนึ่งของสเปน นอกจากนี้เขายังได้เห็นหญิงสาวซึ่งเขาเชื่อว่าเป็นคลุซึเนฮ่า ซึ่งเมื่อเขาถามมอนเตซิโนส ว่ารู้จักนางหรือไม่ มอนเตซิโนสตอบว่าไม่รู้จัก แต่ก็คิดว่าคงเป็นหญิงสูงศักดิ์ซึ่งต้องกำสรวลของพ่อมดและถูกส่งมาอยู่ในดินแดนแห่งนั้น การผจญภัยดังกล่าวนี้ ดอน กีโฆเต้ กล่าวว่าเขาใช้เวลาทั้งหมดถึงสามวันสามคืน ในขณะที่ชันโซบอกว่าเขาลงไปในถ้ำเพียงหนึ่งชั่วโมงเท่านั้น เมื่อได้ฟังดังนั้นทำให้ ดอน กีโฆเต้ เกิดลังเลสงสัยว่าเหตุการณ์ที่เขาคิดว่าไปพบมานั้นเป็นเรื่องจริงหรือเขาฝันไปกันแน่ ความสงสัยนี้ยังคงติดค้างในใจเขาเรื่อยมา และเขาก็พยายามจะหาคำตอบให้แก่ตัวเองในเวลาต่อมา ซึ่งเขาก็มักจะได้คำตอบว่าเป็นทั้งเรื่องจริงและจินตนาการ

เมื่อเดินทางออกจากถ้ำมอนเตซิโนส ดอน กีโฆเต้ และชันโซ ได้เดินทางเข้าไปทำนุ้กในโรงเตี๊ยม ซึ่งคราวนี้ ดอน กีโฆเต้ มิได้จินตนาการว่าเป็นปราสาทเช่นในภาคแรกอีกต่อไป ที่โรงเตี๊ยมเขาได้พบกับเปโดร (Master Pedro) เจ้าของละครหุ่นกระบอกซึ่งมีชื่อเสียงมาก เมื่อเปโดรพบ ดอน กีโฆเต้ เขาได้คุกเข่าลงคารวะ ดอน กีโฆเต้ เพราะได้ยินชื่อเสียงของ ดอน กีโฆเต้ มานาน จากนั้นเปโดรได้เปิดการแสดงหุ่นกระบอก หลังจากแสดงไปได้พักหนึ่ง ดอน กีโฆเต้ เกิดจินตนาการไปว่าหุ่นกระบอกนั้นเป็นคนจริงๆ และเหตุการณ์ต่างๆ ที่แสดงอยู่เป็นเรื่องจริง ซึ่งขณะนั้นเป็นตอนที่ชาวคริสต์กำลังทำสงครามกับแขกมัวร์ ดอน กีโฆเต้ จึงลุกขึ้นมาชักดาบฟาดฟันหุ่นกระบอกที่เป็นแขกมัวร์ ทุกคนจึงต้องพยายามห้ามปรามเขา ภายหลังจากที่ ดอน กีโฆเต้สงบลง เขาจึงต้องจ่ายค่าเสียหายให้แก่เปโดร

หลังจากจ่ายค่าเสียหายแล้ว ดอน กีโฆเต้ และชันโซ ได้ออกเดินทางผจญภัยต่อไป เมื่อเดินทางไปถึงริมฝั่งแม่น้ำเอโบร (Ebro) พวกเขาได้พบเรือลำหนึ่งถูกผูกไว้กับต้นไม้ ดอน กีโฆเต้ คิดว่าคงมีผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือและนำเรือมาทิ้งไว้ เพื่อให้เขาได้เดินทางไปช่วย เขาจึงบอกให้ชันโซปลดเรือ เมื่อเรือออกจากฝั่ง ชันโซเริ่มร้องไวยวายเป็นความกลัวเนื่องจากเรือลำนั้นไม่มีไม้พาย จึงไม่สามารถบังคับทิศทางได้ ต้องปล่อยให้ไหลไปตามกระแสน้ำ กระแส

น้ำได้พัดเรือเข้าไปใกล้กับโรงสีแห่งหนึ่งซึ่งตั้งอยู่กลางแม่น้ำ ทำให้เรือเกือบจะหลุดเข้าไปในเครื่องสีข้าว พอคนงานเห็นจึงรีบลากคอน ก็โม่เต้ และชันโซออกมา แต่ คอน ก็โม่เต้ กลับคิดไปว่าคนเหล่านั้นกำลังจะเข้ามาทำร้ายตน จึงลุกขึ้นต่อสู้ เมื่อเหตุการณ์ทุกอย่างสงบลง คอน ก็โม่เต้ และชันโซก็ต้องจับตัวและเป็ยกปอน อีกทั้งยังต้องจ่ายค่าเสียหายให้แก่เจ้าของเรือ ซึ่งตามหาเรือของตน

การผจญภัยครั้งใหม่ของคอน ก็โม่เต้ เริ่มขึ้นเมื่อเขาได้เดินทางไปพบกับท่านดุกและภรรยา ทั้งสองได้อ่านเรื่องราวของ คอน ก็โม่เต้ ภาคแรก จึงคิดหาความสนุกสนานให้ตนเอง โดยการเชิญให้ คอน ก็โม่เต้และชันโซไปพักที่ปราสาท ขณะที่พำนักอยู่ในปราสาท คอน ก็โม่เต้ ได้พบกับเหตุการณ์ต่างๆ มากมาย ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้ ท่านดุกเป็นคนวางแผนสร้างเรื่องขึ้นมาและให้คนของตนปลอมตัวมาแกล้ง คอน ก็โม่เต้ เพื่อความสนุกสนานของตนเอง ในขณะเดียวกันท่านดุกก็ได้ส่งชันโซออกไปปกครองดินแดนแห่งหนึ่งตามที่เขาปรารถนา ก่อนที่ชันโซจะออกเดินทาง คอน ก็โม่เต้ ได้เรียกชันโซเข้าไปสั่งสอน ตั้งแต่การแต่งกาย การวางตัว ไปจนถึงหลักการปกครอง

การเดินทางไปปกครองดินแดนครั้งนี้ทำให้เขาต้องแยกจาก คอน ก็โม่เต้ และทำให้เขาเรียนรู้ชีวิตอีกรูปแบบหนึ่งซึ่งเขาได้ตระหนักว่ามีรูปแบบที่เขาปรารถนาถึงแม้เขาจะสามารถปกครองได้ดีพอควรก็ตาม นอกจากนี้เขายังได้เรียนรู้ว่าเขาต้องการอยู่รับใช้ คอน ก็โม่เต้ มากกว่า ในที่สุดเขาจึงร้องขอที่จะกลับมาหา คอน ก็โม่เต้ แทน หลังจากนั้นทั้งสองจึงเดินทางออกจากปราสาทของท่านดุกเพื่อผจญภัยต่อไป โดยออกเดินทางไปยังเมืองบาร์เซโลน่า ที่เมืองนี้เขาได้เดินทางไปยังท่าเรือ ซึ่ง ณ ที่นั้น เขาได้พบกับเกลลาเดีย เมโรนีมา (Claudia Jeronima) ซึ่งนางได้เล่าเรื่องของตัวเองให้เขาฟัง

การผจญภัยครั้งสุดท้ายของ คอน ก็โม่เต้ ก็คือการต่อสู้กับอัศวินพระจันทร์ขาว (Knight of the White Moon) ซึ่งก็คือการราสโกวางแผนปลอมตัวมาสู้กับ คอน ก็โม่เต้ นั่นเอง การต่อสู้ครั้งนี้ คอน ก็โม่เต้ เป็นฝ่ายพ่ายแพ้ จึงต้องยอมทำตามเงื่อนไขที่อัศวินพระจันทร์ขาวตั้งไว้ คือให้ คอน ก็โม่เต้ เลิกเป็นอัศวินและกลับไปอยู่บ้าน

หลังจากที่ คอน ก็โม่เต้ พ่ายแพ้อัศวินพระจันทร์ขาว เขาได้เดินทางกลับหมู่บ้าน ด้วยสภาพจิตใจที่บอบช้ำ ทั้งนี้เพราะเขาเสียใจที่ไม่สามารถแก้มนัดสะกดให้ตุลชีเนฮ้าได้

อย่างไรก็ดีเขาต้องยอมรับสภาพความจริงที่ขมขื่น เจ็บปวด และตัดสินใจว่าจะใช้ชีวิตเป็นเพียงคนเลี้ยงแกะ แต่เขาก็ยังไม่ลืมที่จะพยายามเกลี้ยกล่อมให้ซันโซเขียนตัวเองให้ครบเพื่อที่คูลซีเนอ้าจะได้พ้นจากมนต์สะกดของพ่อมด ซึ่งเรื่องนี้ท่านคู้ก็เป็นคนวางแผนแก๊ง คอน กิโม่เต้ และซันโซ ภายหลังจากที่ได้ยินซันโซเล่าว่าตนได้สร้างอุบายหลอก คอน กิโม่เต้ ว่าคูลซีเนอ้าของ คอน กิโม่เต้ถูกเวทมนต์ของพ่อมดทำให้กลายเป็นหญิงชาวนา

หลังจากที่เขากลับไปอยู่บ้านได้ไม่นาน เขาได้ล้มป่วยลงและเสียชีวิตในที่สุด ในขณะที่เขาล้มป่วยลงนั้นเขาได้ตระหนักว่าเขาเป็นเพียงชายชราชื่อ อาลองโซ กิมาโน หาใช่ คอน กิโม่เต้ ไม้ ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นว่าขณะนั้นเขาได้หลุดออกจากโลกแห่งจินตนาการกลับมาสู่โลกแห่งความเป็นจริง ก่อนที่จะสิ้นใจเขาได้ทำพินัยกรรมให้แก่หลานสาว โดยตั้งเงื่อนไขว่าห้ามหลานสาวแต่งงานกับคนที่อ่านนิยายเกี่ยวกับอศวินยุคกลางเป็นอันขาด ทั้งนี้เพราะเขาได้ตระหนักถึงอันตรายของการอ่านหนังสือประเภทนี้ว่าเป็นสาเหตุทำให้เขาสติฟั่นเฟือนไป และแล้วในที่สุด อาลองโซ กิมาโน ก็สิ้นใจไปอย่างขมขื่น อยากรู้ก็ตามแม้เขาจะสิ้นชีวิตลง แต่อุดมการณ์ของเขาก็ได้ถูกถ่ายทอดไปยังซันโซ ผู้ซึ่งเดินทางติดตามรับใช้เขาอยู่เป็นระยะเวลานานและในที่สุดได้เข้าใจถึงอุดมการณ์ต่างๆ ที่ คอน กิโม่เต้ ยึดถือปฏิบัติ และพยายามกระตุ้นให้ คอน กิโม่เต้ ลุกขึ้นมา ผจญภัยอีกครั้ง ถึงแม้จะไม่สำเร็จก็ตาม

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก ก

เรื่องย่อ Man of la Mancha

ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 16 ณ ห้องโถงในคุกใต้ดินแห่งหนึ่งของเมืองเซบิยา (Seville) ประเทศสเปน นายทหารแห่งศาลศาสนาได้นำตัวนักโทษ 2 คน มาฝากขังไว้เพื่อรอการไต่สวน พิจารณาคดี นักโทษคนแรกเป็นชายวัยประมาณ 40-50 ปี รูปร่างผอมสูง มีกิริยาสุภาพ เขาผู้นี้มีนามว่า มิเกล เด เซרבานเตส (Miguel de Cervantes) อีกคนหนึ่งเป็นคนรับใช้ของเขา ซึ่งมีรูปร่างอ้วนเตี้ย ต่างกับนายโดยสิ้นเชิง มีอายุมากกว่านายเล็กน้อย

เซרבานเตสและคนรับใช้ถูกปล่อยไว้ภายในคุกหินที่มีคทึบ ไม่น่ารื่นรมย์ ท่ามกลางบรรดาหัวขโมย นักโทษฆ่าคนตาย โสเภณี ที่ล้วนแล้วแต่รอการไต่สวน เมื่อคนเหล่านั้นเห็นเซרבานเตส และหีบของของเขา ต่างก็กรูเข้าไปทำร้ายและแย่งชิงทรัพย์สินสมบัติ แต่เมื่อเปิดหีบออก ปรากฏว่ามีแต่เครื่องแต่งกาย และอุปกรณ์ประกอบฉากสำหรับการแสดงละคร ส่วนห่อของที่เซרבานเตสถืออยู่ในมือก็คือ บทละครที่เขาแต่งขึ้นมา

นักโทษคนหนึ่งซึ่งทุกคนเรียกว่าผู้ว่าการ (Governor) ได้ตั้งศาลเตี้ย พิจารณาความผิดของเซרבานเตส เซרבานเตสขอสู้คดีในแบบที่ตนถนัด คือ เสนอเป็นละคร ละครที่เขานำเสนอเป็นเรื่องที่เขาแต่งขึ้นเอง ซึ่งก็คือเรื่องราวของผู้ดีบ้านนอกอายุราว 50 ปี คนหนึ่ง ชื่ออลองโซ กิฆานา (Alonso Quijana) วันๆ ชายผู้นี้เอาแต่อ่านหนังสือ จนทำให้เกิดใฝ่ฝันที่จะเป็นอัศวินผู้กล้าคอยแก้ไขสิ่งผิดทุกอย่างที่เกิดขึ้นในโลก เขาได้ตั้งชื่อใหม่เป็น ดอน กิโฮเต้ อัศวินแห่ง ลา มันชา (Don Quixote of la Mancha) เซרבานเตสได้ใช้อุปกรณ์ต่างๆ ในหีบแปลงโฉมตัวเองให้เป็น ดอน กิโฮเต้ ส่วนคนรับใช้ของเขาได้สวมบทบาทเป็น ซานโช ปันซา (Sancho Panza) ผู้ซึ่งคอยติดตามรับใช้ ดอน กิโฮเต้อย่างซื่อสัตย์ไปทุกหนทุกแห่ง

ดอน กิโฮเต้ และซานโช เริ่มออกเดินทางผจญภัยสู่เส้นทางแห่งเกียรติยศ กิโฮเต้ รู้สึกสนุกสนานเพราะคาดหวังว่าจะได้ต่อสู้กับยักษ์ อัศวิน พ่อมด และ จอมมายาหลวง (The Great Enchanter) ซึ่งเขาคิดว่าเป็นศัตรูตัวฉกาจ เมื่อเดินทางมาได้พักหนึ่ง กิโฮเต้มองเห็นสิ่งที่เขา

คิดว่า เป็นยักษ์ เขาจึงควมม้าหือตะบึงเข้าไปหมายจะโจมตี แต่แล้วปรากฏว่าสิ่งที่เขาเห็น กลับกลายเป็นกิ้งหั้นลมซึ่งพืดติเขาจนกระเด็นตกลงจากหลังม้า แต่เขาคิดว่าความพ่ายแพ้ ครั้งนี้เกิดขึ้นจากจอมมายาลวงได้เปลี่ยนยักษ์ร้ายให้กลายเป็นกิ้งหั้นลม เนื่องจากเขายังไม่ได้ รับการแต่งตั้งเป็นอัศวิน เมื่อคิดได้ดังนั้นเขาจึงตั้งสัตย์ปฏิญาณว่าจะต้องเดินทางไปหาอัศวิน คนอื่นเพื่อให้ช่วยแต่งตั้งเขาเป็นอัศวิน เมื่อเดินทางต่อไป ก็โหดได้เลือบไปเห็นโรงเตี๊ยมแห่ง หนึ่งแต่เขาจินตนาการ ไปว่ามันเป็นปราสาท เขาจึงมุ่งหน้าเพื่อที่จะเข้าไปในปราสาทแห่งนั้น

เซรบานเตส หยุคเรื่องของเขาไว้ชั่วคราวเพื่อหานักโทษคนอื่นมาสวมบทบาทเจ้า ของโรงเตี๊ยมและภรรยา กลุ่มคนเลี้ยงพ่อ รวมทั้ง อัลดอนซา หญิงโสเภณี เมื่อหาตัวละครได้ ครบเขาก็หันมาดำเนินเรื่องต่อไป

เมื่อกิโหดและชันโซเดินทางมาถึงโรงเตี๊ยม ซึ่งกิโหดคิดว่าเป็นปราสาท เขาได้ร้อง เรียกหาเจ้าของปราสาทด้วยความสุภาพ เมื่อเจ้าของโรงเตี๊ยมโผล่ออกมา เขาต้องชะงักเมื่อ เห็นกิโหด อย่างไรก็ตามก็ดีใจเจ้าของโรงเตี๊ยมมองว่า กิโหด เป็นเพียงคนบ้าที่ไม่มีอันตรายแต่อย่างใด จึงต้อนรับเข้ามาในโรงเตี๊ยม เมื่อเข้ามาในโรงเตี๊ยม กิโหดได้พบกับ อัลดอนซา แต่เขาก็กลับ เรียกนางว่า คัลซีเนีย และยกย่องเทิดทูนให้นางเป็นนางในดวงใจของเขา กิโหดเฝ้ามองว่า อัลดอนซานั้นเป็นหญิงสูงศักดิ์ผู้อ่อนหวาน บริสุทธิ์

ท่านตุ๊ก (ซึ่งเป็นนักโทษคนหนึ่ง) ได้ประท้วงขึ้นมาว่า เซรบานเตสไม่ยอมแก้ต่าง ด้วยวิธีการอย่างที่เคยปฏิบัติกันมา แต่ผู้ว่าการซึ่งขณะนั้นกำลังสนใจเรื่องราวที่เซรบานเตส แต่ง ได้สั่งให้เซรบานเตสดำเนินเรื่องต่อ

เซรบานเตสจึงกลับมาจัดฉาก พรางก็บรรยายเรื่องราวต่อไป โดยตัดฉากไปที่ครอบครัว ของ กิโหด ซึ่งประกอบไปด้วยหลานสาว ชื่ออันโตเนีย คู่หมั้นของนางผู้มีนามว่า ดร.คาร์ราสโค และแม่บ้าน ซึ่งทั้งสามได้รุดไปหาหลวงพ่อประจำหมู่บ้านเพื่อขอคำแนะนำว่าควรจะทำอย่างไร กับ กิโหด ดี

ย้อนกลับมาที่โรงเตี๊ยม กิโหดส่งชันโซให้นางจดหมายไปให้คัลซีเนีย เพื่อขอสิ่งของ ที่ระลึกราคิดตัวไปในการต่อสู้ อัลดอนซาขงเงินกับข้อความของ คอน กิโหด จึงได้ขว้างผ้าเช็ดจาน ใส่ชันโซ ซึ่งชันโซได้นำกลับมาให้เจ้านายของตน หลังจากที่ชันโซกลับไป พวกบรรดาคน

ค้อนพ่อได้เข้ามาหาอัลคอนซ่าและหัวเราะเยาะเรื่องอัศวินและจดหมายที่หล่อนได้รับ อัลคอนซ่าจึงพูดตอกกลับไปว่า คอน กิโฮเดก็ไม่ต้องอะไรจากผู้ชายคนอื่นๆ ที่ต้องการตัวนาง

ดร.คาร์ราสโค และหลวงพ่อดินทางมาถึงโรงเตี๊ยมเพื่อตามหา กิฆาน่า พวกเขาต้องประหลาดใจมากเมื่อได้พบกับ กิโฮเด ซึ่งจำพวกเขาได้ แต่ก็ยังยืนยันกรานว่าตนคือ กิโฮเด ช่วงเวลานั้นเอง ช่างตัดผมได้เข้ามาในโรงเตี๊ยม เมื่อกิโฮเดเห็นช่างตัดผม เขาได้เข้าไปต่อสู้แย่งชิงอ่างน้ำที่ใช้สำหรับโกนหนวดซึ่งช่างตัดผมเอาครอบศีรษะไว้เพื่อกันแดด แต่กิโฮเดมองว่ามันเป็นหมวกทอง ในที่สุดเขาก็แย่งชิงมันมาจากช่างตัดผมได้ ฝ่ายหลวงพ่อกับดร.คาร์ราสโคได้พยายามจะโน้มน้าวให้กิโฮเดกลับบ้าน แต่กิโฮเดหาได้เชื่อไม่

คืนนั้นกิโฮเดอาสาเผ่ายาม เพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่าตนเองมีคุณสมบัติที่สมควรจะได้รับการแต่งตั้งเป็นอัศวิน ขณะที่เผ่ายามอยู่นั้นเขาได้พบกับอัลคอนซ่าซึ่งกำลังจะไปหาเปโดรคนเลี้ยงพ่อ ซึ่งจ่ายเงินมัดจำตัวนางไว้ กิโฮเดได้พูดเทศน์นางอีก นางพยายามพูดให้เขาเห็นถึงความจริง ขอร้องให้เขามองนางอย่างที่น่าจะเป็น แต่กิโฮเดกลับมองนางเพียงว่าเป็นหญิงงามที่บริสุทธิ์ สมควรจะได้รับการยกย่อง นางทนฟังไม่ได้ จึงได้เดินหนีออกมา และพบเข้ากับเปโดรที่กำลังอารมณ์เสียเพราะนางมาช้า นางจึงถูกเปโดรลากไป เมื่อกิโฮเดเห็นดังนั้นจึงได้เข้าไปขัดขวาง และเกิดการต่อสู้กันขึ้น ภายหลังจากการต่อสู้ คอน กิโฮเดได้ขอร้องให้เจ้าของโรงเตี๊ยมแต่งตั้งเขาเป็นอัศวิน ส่วนอัลคอนซ่าได้เข้าไปดูอาการของบรรดาคนเลี้ยงพ่อ แต่กลับกลายเป็นว่านางต้องถูกบรรดาคนเลี้ยงพ่อข่มขืน

เรื่องราวของ คอน กิโฮเด ต้องหยุดชะงักลงเนื่องจากนายทหารแห่งศาลศาสนาได้เข้ามาเรียกตัวนักโทษคนหนึ่งไปขึ้นศาล ท่านตุ๋กยัมเยาะที่เซรบานเตสกลัว และชี้ให้เห็นว่านี่แหละคือความจริง ไม่ใช่จินตนาการที่เซรบานเตสสร้างขึ้นมา อย่างไรก็ตาม จากการทำเซรบานเตสผ่านความทุกข์ยากมากมาย ทำให้เขาตระหนักถึงข้อเท็จจริงเป็นอย่างดี จากนั้นเซรบานเตสได้ดำเนินเรื่องของเขาคือ

เมื่อได้รับการแต่งตั้งแล้ว คอน กิโฮเดก็ได้ออกเดินทางต่อไปกับชันโซ แต่เคราะห์ร้ายเขาถูกปล้น จึงต้องเดินทางกลับมายังโรงเตี๊ยม เมื่อกลับมาเขาได้พบกับสภาพอันบอบช้ำของอัลคอนซ่า ซึ่งคราวนี้นางได้เล่าเรื่องราวชีวิตอันขมขื่นให้กิโฮเดฟัง แต่กิโฮเดก็ยังตอบว่าเขากลับมองเห็นแต่ความงามของนางเท่านั้น ซึ่งนางทนฟังไม่ได้อีกต่อไป

ทันใดนั้น จอมมายาลวงก็ปรากฏโฉมออกมาเพื่อต่อสู้กับ กิโฮเต้ ต่างฝ่ายต่างยื่น เหยียดหน้ากันอย่างกล้าหาญ ศัตรูของ กิโฮเต้ ได้แสดงอาวุธของตนออกมา ซึ่งก็คือ กระจกเงา ซึ่งได้สะท้อนให้ กิโฮเต้ มองเห็นภาพที่แท้จริงของตนเอง ภาพที่ปรากฏแก่สายตาเขาก็คือ ชายแก่ที่ดูตลกขบขันคนหนึ่งเท่านั้น ในที่สุดเขาก็ต้องพ่ายแพ้แก่จอมมายาลวง และกลับมาสู่โลกแห่งความจริง เมื่อเห็นดังนั้น จอมมายาลวงจึงได้ถอดหมวกของตนออกเพื่อเปิดเผยว่าตนคือคาร์ราสโคปลอมตัวมา

เซรบานเตสได้รับคำเตือนว่าเขาจะถูกนำตัวขึ้นศาลเป็นรายต่อไป ดังนั้นเขาจึงควร จะดำเนินเรื่องราวให้จบเสียก่อน

ย้อนกลับมาที่บ้าน อลองโซ กิฆานา นอนไว้สติอยู่บนเตียง ไม่มีใครสามารถกระตุ้น ให้เขาลุกขึ้นมา จนกระทั่ง ซันโซได้เดินทางมาเยี่ยมและพูดให้กำลังใจ ถ้อยคำของซันโซทำให้ กิฆานาลุกขึ้นได้สติ อย่างไรก็ตามก็ได้ตระหนักว่าตนเองกำลังจะตาย เขาจึงได้ทำพิธีกรรม บทกวีสมมติให้แก่หลานสาว

ทันใดนั้นเอง อัลคอนซ่า ได้บุกเข้ามายังห้องของกิฆาน่า และลงไปคุกเข่าข้างเขา พร้อมกับเรียกเขาว่า "my lord" อีกทั้งพยายามกระตุ้นให้เขาระลึกว่านางคือดัลซีเนีย ส่วนเขาคืออัสวิน กิโฮเต้ผู้ยิ่งใหญ่ ผู้ซึ่งเปลี่ยนชีวิตของนาง ทำให้นางเป็นคนที่มีความหมาย กิฆานาค่อยๆ ระลึกได้ว่าเขาคือกิโฮเต้ เขาลุกขึ้นมาประกาศตนเองอีกครั้ง แต่แล้วในที่สุดเขาก็ต้องจากทุกคนไป อัลคอนซ่ากล่าวกับซันโซว่า คอน กิโฮเต้ ยังไม่ตาย และนางไม่ได้ชื่ออัลคอนซ่า หากแต่ชื่อดัลซีเนีย

ละครของเซรบานเตสจบลง พร้อมๆ กันกับที่นายทหารแห่งศาลศาสนาได้มาเรียกตัวเซรบานเตส ผู้ว่าการได้คืนบทละครให้แก่เซรบานเตสและให้กำลังใจ ขอให้เซรบานเตสเข้มแข็ง เพราะเซรบานเตสเปรียบเสมือนพี่ชายของคอน กิโฮเต้ ผู้กล้าหาญ เซรบานเตสเดินขึ้นบันไดไปอย่างช้าๆ เพื่อรับการพิจารณาคดี

ภาคผนวก ง

บทสัมภาษณ์ คุณวิไลดา วนดุรงค์วรรณ
สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2542

- ❖ ผู้วิจัย
  - คุณวิไลดา วนดุรงค์วรรณ (พี่ตั้ะ)
- ❖ ก่อนอื่นอยากให้ผู้ตั้ะช่วยแนะนำตัวว่าเกี่ยวข้องกับทำหน้าที่อะไร ในการทำละครเพลง เรื่อง สุฝันอันยิ่งใหญ่
  - พี่ทำในฐานะที่ถูกให้เป็นหนึ่งในผู้จัดการ คือตามปกติละครของคณะ 28 ใช้ผู้จัดการเพียงคนเดียวซึ่งก็คือ คุณปนัดดา เลิศล้ำอำไพ แต่สำหรับละครเรื่องนี้เป็นโปรดักชั่นใหญ่ จำเป็นต้องใช้ผู้จัดการ 2 คน เพราะเรื่องมีความสลับซับซ้อนมาก ต้องมีการซ้อมเพลง ซ้อมเต้น รวมถึงการหาเงิน ซึ่งในส่วนของการหาเงินคุณปนัดดาก็รับผิดชอบไป ส่วนพี่ทำหน้าที่เหมือน Assistant to the Director มากกว่า คือเป็นผู้จัดการในส่วนของโปรดักชั่น
- ❖ แสดงว่าจริงๆ แล้วพี่ก็ร่วมงานกับคณะ 28 มาตั้งแต่เรื่องแรก
  - ใช่ค่ะ ตั้งแต่เรื่องแรกคือ กาลิเลโอ แต่เรื่องกาลิเลโอ พี่เข้าไปเป็นนักแสดง ตอนแรกไม่ได้ตั้งใจเข้าไปช่วยงานเบื้องหลังเลย แต่คณะ 28 ก็เหมือนการรวมตัวกันของคนรักละครที่ไม่ได้หวังประโยชน์ทางธุรกิจ เพราะฉะนั้นถ้ามีอะไรช่วยกันได้ที่ช่วยกันทำ ตอนหลังพี่ก็เลยเข้าไปช่วยเรื่องการจัดการของละครเรื่องนี้บางส่วนด้วย
- ❖ จากที่ศึกษางานของคณะ 28 พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเรื่องที่หนัก เน้นนำเสนอเนื้อหาสาระ แนวคิดบางอย่างมากกว่าจะนำเสนอเพื่อความสนุกสนาน เลยอยากทราบว่านอกจากที่พี่ตั้ะบอกว่าคณะ 28 เป็นการรวมตัวกันของคนที่รักละครแล้ว ปัจจัยทางการเมืองมีบทบาทหรือไม่อย่างไรในการรวมตัวกันทำละครของคณะ 28
  - ปัจจัยทางการเมือง.....คงต้องมีมั้งคะ คงปฏิเสธไม่ได้เพราะคนที่รวมกันเป็น 28 คงเป็นผลพวงจากคนที่อยู่กับเหตุการณ์รณรงค์เพื่อประชาธิปไตยทั้งนั้น เรียกได้ว่าส่วนใหญ่มีแบ็คกราวด์จากตรงนั้น ส่วนการเลือกเรื่องก็คงมาจากพื้นฐานความคิดของผู้ทำ ซึ่งคนที่เป็นการจริงจัง คือ คุณรัศมิ์ เผ่าเหลืองทอง ซึ่งตอนที่คุณรัศมิ์กลับมาจากต่างประเทศใหม่ๆ ก็มาเจอที่ทำงานเลี้ยงของเกอเธ่ และบอกพี่ว่า

“เออดี๊ ดีจะทำละครนะ อยากให้ดี๊มาเล่น” ที่กรีบตอบเลยว่า “เล่นแน่ อยากเล่น” ก็เริ่มต้นจากตรงนั้น จนมาถึงโปรดักชั่นเรื่องตู้ผีนั้นๆ ก็คือคนที่คุ้นเคยกันทำงานด้วยกันมาอยู่แล้วตั้งแต่ก่อนเหตุการณ์ 6 ตุลา ก็รู้แล้วว่า เราเรียกพวกเราว่าคือ “คนละคร” เพราะฉะนั้นคนละครก็อยู่ในแวดวงที่จำกัด จากพระจันทร์เสี้ยวก็ทำมาเรื่อยๆ จนกระทั่งพอมาถึงตู้ผีนั้นๆ โปรดักชั่นค่อนข้างสลับซับซ้อน พอดี๊บ้านที่อยู่ใกล้โรงละครแห่งชาติเพราะฉะนั้นเวลาติดต่อประสานงานเราก็เร็วที่สุด เพราะตามเวลาราชการถ้าเข้าเรารีบวิ่ง ก็จะสะดวกกว่าคนอื่น ก็เลยอาศัยทางด้านภูมิศาสตร์

❖ แล้วใครเป็นคนคิดว่าจะนำเรื่องนี้มาแสดงคะ

➤ ก็คงจะทั้งพี่ป้อม (รัศมี เผ่าเหลืองทอง) และพี่ห่าว (อุษณา มุกดาสนิท) โดยเฉพาะพี่ห่าว เป็นคนชอบละครเพลงมาก ทุกวันนี้ยามที่ได้มีแอลกอฮอล์ใส่ตัวนิดหน่อยเนี่ย ถามเธอได้เลข เธอร้องเพลงได้เกือบทุกเพลงของละครเพลงเกือบทุกเรื่อง เธอจะจำได้ เพราะเธอชอบละครเพลง คิมค้ำ แต่ในส่วนของการทำงานเป็นพี่ป้อมทำ

❖ จากที่ได้ด้วยทมา เห็นว่าคนแปลกจริงๆ คือ คุณมัทนี เกษกมล เลยอยากทราบว่าด้วยทเรื่องตู้ผีนั้นๆ นี้ เป็นด้วยทที่คุณมัทนี แปลมาก่อนหน้าที่จะมีการแสดง หรือว่าเป็นการแปลเพื่อการแสดงครั้งนี้โดยเฉพาะ

➤ ใช่ค่ะ แปลมาเพื่องานครั้งนี้ คือตอนนั้นขอความร่วมมือไป คือคุณมัทนีเคยอยู่ในพระจันทร์เสี้ยวอยู่หนึ่งโปรดักชั่นสมัยก่อน แล้วพอตอนหลังคุณมัทนีเริ่มแปลหนังสือ เรื่องต้นส้มแสนรัก ก็เลยเห็นว่าเป็นคนคุ้นเคยก็เลยขอให้ช่วย เพราะตอนนั้นต้องหาทางทำอย่างไรก็ได้เพื่อให้ต้นทุนต่ำที่สุด

❖ แล้วหลังจากที่คุณมัทนีแปลแล้ว ก็คือ อ.รัศมีเป็นคนก็นำมาแก้ไขปรับเพื่อใช้ในการแสดง

➤ ใช่ เป็นคนแก้ไขเพื่อให้ไปกับการแสดงได้ เพื่อให้เกิดการแสดงบนเวทีได้ ก็คือจริงๆ มีการ discuss กันระหว่างพี่ป้อมกับพี่ห่าว คงไม่ใช่พี่ป้อมเพียงคนเดียว แล้วตอนนั้นเราก็คิดกันใหญ่เลยว่าจะให้ชื่อเรื่องว่าอะไร ก็มีคนคิดต่างๆ มากมายสรุปพี่ป้อมบอกว่าเอาความหมาย เพราะถ้าพูดว่า แมน ออฟ ลา มันซ่า ก็คงไม่มีใครรู้เรื่องว่าคืออะไร แต่เอาแก่นของมัน แต่เวลาเราพูดกับคนที่ไม่รู้เรื่อง เราก็มักจะพูดว่า “ก็เรื่องนั้นไงที่มีเพลง Impossible Dream” ก็เลยเอาแก่นของเรื่องมาตั้งเป็นชื่อเรื่องมากกว่า

- ❖ แล้วตอนนี้ไม่ทราบว่ามียังได้ติดต่อกับคุณมัทนีอยู่หรือเปล่าคะ เพราะว่าเท่าที่พยายามหาข้อมูลเกี่ยวกับคุณมัทนี พบว่าคุณมัทนีจะมีผลงานแปลออกมาในช่วงปีพ.ศ. 2526 – 2531 หลังจากนั้น ก็หายไปเลย หาข้อมูลไม่ได้อีกเลย ไม่ทราบว่า จะติดต่อก็ได้อย่างไร
  - ไม่ทราบว่า จะอยู่เมืองไทยหรือเปล่า ก็ในช่วงนั้นเธอทำงานที่สถานทูตรัสเซีย อยู่ฝ่ายเอกสารหรืออะไรทำนองนี้ของสถานทูตรัสเซียอยู่พักหนึ่ง ตอนทำงานให้เรา ก็ยังอยู่สถานทูตรัสเซียนะคะ แต่ที่ไม่เจอเรอนานแล้วเหมือนกัน ได้ข่าวว่าไปเมืองนอก
- ❖ วันก่อนคุยกับครูหง (อ.อุทธีรงค์ จิวากานนท์) ว่าทำไมละครเรื่องนี้ถึงประสบความสำเร็จ เพราะจริงๆ แล้วคนไทยก็แทบไม่รู้จักรื่องนี้ ครูหงบอกว่า “เป็นเพราะนักแสดง” พี่ตะเห็นด้วยไหมคะ หรือมีปัจจัยอื่นที่ทำให้เรื่องนี้ประสบความสำเร็จ
  - นักแสดงก็มีส่วนมาก แต่ก็จะมีส่วนละครกลุ่มหนึ่งที่รู้จักเรื่องนี้อยู่แล้วด้วยนะคะ อย่างยกตัวอย่างว่า พี่อยู่หน้าโรงในช่วงก่อนเล่น มีเจ้าหน้าที่จากกรมสรรพากรมาเราก็เอ๊ะ มาเช็คเรื่องอะไร เอ..จะมาคำนวณภาษีอะไรหรือเปล่า แต่ปรากฏว่าเจ้าหน้าที่คนนั้นนำนามบัตรของ ม.ร.ว.จตุมงคล โสณกุล คือตัวที่เองพี่ก็ไม่เคยทราบ ว่าท่านมีความสำคัญกับบ้านเมืองอย่างไร ก็เพิ่งเคยได้ยินชื่อและรู้จักวันนั้น คือตอนนั้นท่านดำรงตำแหน่งอะไรไม่ทราบที่กรมสรรพากร ท่านเขียนมาในนามบัตรว่า กรุณาของบัตรที่นั่งที่ดีที่สุดให้เพราะชอบละครเรื่องนี้มาก ก็จะมีคนแบบนี้ล่ะคะ แล้วก็มีคนจากสถานทูตสวิสฯ ที่ให้คนขับรถมาซื้อบัตรให้ เพราะฉะนั้นเราก็เลยรู้ว่าคนที่รู้เรื่องนี้ก็จะอยากมาดู ในอีกส่วนหนึ่งก็เป็นผลมาจากแรงผลักดันทางด้านการประชาสัมพันธ์ด้วย และก็เรื่องของดาราด้วยคือคุณศรีณยู กับคุณจรัสส่วนเอ๋ นรินทร ตอนนั้นก็ยังไม่ดังมากเท่าไร
- ❖ แล้วที่ทำเรื่องนี้เกี่ยวข้องกับ การฉลองที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเจริญพระชนมายุครบ 6 รอบ หรือไม่คะ เพราะเป็นช่วงปีนั้นพอดี
  - คงไม่ใช่หรอกค่ะ ไม่เกี่ยวกัน เราคิดเพียงว่าเราอยากทำละครที่หลากหลาย คือเรื่องแรกพี่ป้อมกำกับเอง พอมาถึงเรื่องที่สอง คือ อยากให้ชีวิตนี้ไม่มีเธอ ซึ่งเล่นที่หอศิลป์ พี่ระศรี พอมาถึงเรื่องนี้เป็นเรื่องที่สาม พี่ป้อมให้พี่ห่าวทำ พี่ห่าวบอก ว่าอยากทำเรื่องนี้ คือเอาความต้องการของตัวเองเป็นหลัก และพอดีพี่ห่าวไปเมืองนอกและไปเจอคุณหมอกคนหนึ่งในงานประกวดหนัง พี่ห่าวก็คุยว่าอยากทำเรื่องนี้ อยากหาคนมาช่วยทำงานเรื่องนี้ เช่น chorographer คุณหมอตานนี่ก็ได้ส่งเพื่อนมา คือ มานูเอล อตุ้ม ในขณะที่เราก็เข้าไปคุยกับเกอเธ่ ว่ามีใครที่พอจะช่วย

งานเราได้บ้าง เกอเซ่ได้ให้ชื่อ มานูเอล ดูกเคนฮอร์สมา ก็เลยเป็น 2 มานูเอลมา
ช่วยเราทำงาน คือจากความพยายามของพี่ห่าวเองด้วยที่อยากทำเรื่องนี้มานาน

❖ เท่าที่ดูเห็นว่าละครเรื่องนี้ฟอร์มใหญ่กว่าละครเรื่องอื่นๆ ที่คณะ 28 ทำมา และก็ประสบความสำเร็จอย่างมากด้วย

➤ ไข่กะ ละครเรื่องอื่นๆ เล็กกว่าเยอะ เป็นคนละแบบกัน แต่ในช่วงที่ซ้อมกันเราก็
ประสบกับปัญหาเยอะ ไม่ว่าจะเป็นสถานที่ซ้อม ซึ่งเราต้องแบ่งเป็นส่วนๆ เราต้อง
ขอสถานที่ของวิทยาลัยนาฏศิลป์ ซ้อมเต็ม ขอห้องเมื่อเขาว่างจากการเรียน ขอ
โรงละครโรงเล็กซ้อมการแสดง บางทีอยู่ดีๆ เราไปถึงเขาบอกว่าวันนี้ให้ซ้อมไม่ได้
เราก็ต้องแก้ปัญหา ต้องหาที่เวทีไหนที่เราจะซ้อมร้องเพลงได้ คือต้องหาที่ที่มี
เปียโน ก็ได้รับความกรุณาจากอาจารย์ไกรศักดิ์ ชุณหะวัณ ซึ่งที่บ้านท่านมีเปียโน
อยู่ และเป็นห้องที่ไม่กวนกับใคร คือเป็นห้องที่แยกออกมาจากตัวบ้าน เราก็เลย
ต้องไปกวนอาจารย์ไกรศักดิ์ คือตอนนั้นเรียกได้ว่าเราต้องรบกวนคนที่เรารู้จัก
เกือบจะถ้วนหน้า แต่ก็ยังต้องห่วงเรื่องสปอนเซอร์ กลัวว่าจะไม่มีสปอนเซอร์
เข้า เงินที่เหลือจากโปรดักชั่นต่างๆ ก็เหลือนิดหน่อย แต่ว่าจำได้ว่ามีอยู่วันหนึ่งเรา
ซ้อมเสร็จหมดแล้ว เกอเซ่ปิดประตู มี มานูเอล ดูกเคนฮอร์สอยู่ด้วย มีพี่ห่าว มีพี่
จำไม่ได้ว่ามีพี่หมู ปณิตดา หรือเปล่า เราก็นั่งนับไปว่าเรามีรถคนละคัน ถ้ารวมกัน
แล้วเราจะขายได้เท่าไร จะได้ใช้หนี้ได้ เพราะเราต้องเช่าโรงละคร ไหนจะค่าแอร์
ค่าเสื้อผ้า ทำอุปกรณ์ประกอบฉาก เราก็ต้องคิดเค้าไว้ก่อน

❖ เพราะฉะนั้นก็คงต้องสรุปว่าละครเรื่องนี้เกิดขึ้นมาจากความอยากทำของคนทำละคร โดย
ไม่เกี่ยวข้องกับปัจจัยอื่น

➤ ก็คงจะเป็นอย่างนั้น

❖ ถ้าย้อนกลับไปดูความเป็นมาของเรื่องแมน ออฟ ลา มันท่า ซึ่งวาสเซอร์มันเขียนขึ้นจะเห็น
ว่าการที่เรื่องนี้ประสบความสำเร็จในสังคมอเมริกันสมัยนั้น ปัจจัยหนึ่งมาจากการที่แนวคิดที่
วาสเซอร์มันนำเสนอสัมพันธ์สอดคล้องกับสังคมอเมริกันช่วงนั้น คือคนอเมริกันแต่เดิมมี
สิ่งที่เรียกว่า American Dream คือมีความใฝ่ฝัน และรู้สึกว่าตัวเองยิ่งใหญ่ แต่ในช่วงเวลานั้น
อเมริกาได้เข้าร่วมรบในสงครามเวียดนาม คนอเมริกันเริ่มรู้สึกไขว้เขว ไม่มั่นใจกับสถานภาพ
ของตนเองว่า ชีวิตหรือความยิ่งใหญ่ที่เคยคิดเป็นแค่ภาพลวงตาเท่านั้น พอเรื่องนี้ออกมาก็
ได้นำเสนอสิ่งที่คล้ายคลึงกัน สิ่งที่ตัวละครเอกพยายามทำ ก็ไม่ต่างจากอุดมคติของคน
อเมริกัน ทีนี้พอมามองในส่วนของไทย พี่คิดว่าในส่วนของเราเป็นอย่างไร

➤ ของเราไขว้ไหมคะ ก็คงเป็นแรงบันดาลใจที่เราอยากทำในช่วงนั้น

❖ ไม่ได้เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือสังคม

➤ คือจะบอกว่าเกี้ยว ก็อย่างที่บอกใจคะว่าเกี้ยวเนืองมาตั้งแต่แรกแล้วว่ามีละครเพลง ดังหลายเรื่องทำไมเราไม่หยิบมาทำละ ละครเพลงที่มีคุณภาพ สนุกสนาน ที่คนไทยรู้จักมากกว่านี้ ทำไมเราไม่หยิบละครเพลงซึ่งมีเพลงสนุก เพลงมีคุณภาพ อย่าง West Side Story มาทำ เพราะปรัชญาของ West Side Story ต่างจากเรื่องนี้มาก แต่เรารู้สึกว่าเราเข้าใจ เราอยู่ใกล้กับเรื่องนี้มากกว่า หรือเราอยู่ในสถานะที่อยากจะ “สู้ฝันอันยิ่งใหญ่” จริงๆ

❖ แสดงว่าคนทำละครแต่ละคนก็มีความฝันของตัวเองและอยากทำให้ความฝันนั้นเป็นจริงขึ้นมา

➤ ใช่ค่ะ

❖ เท่าที่ฟังมารู้สึกว่าจริงๆ แล้วต้องฟันฝ่าอุปสรรคมากมาย ดูคล้ายก็โหดเลย

➤ เหมือน...เหมือนมาก บางทีก็รู้สึกทำไมเราต้องฟันฝ่ามากมายขนาดนี้ เงินก็ไม่ได้ ช่วง3-4 เดือนนั้น ไม่มีรายได้เข้ากระเป๋าเลยซักบาท มีแต่รายจ่าย โดยที่เราก็นานึก เข้าก็ต้องกระเตงลูกไปส่งที่โรงเรียนอนุบาล แล้วก็กลับเข้ามาทำงานต่อที่บ้าน สมัยก่อนมีเครื่องพิมพ์ดีดอยู่เครื่องเดียวกับโทรศัพท์ เรียกว่าตอนนั้นพอดีนอนก็ควักลูกจากเตียงจัดการเอาไปส่งที่โรงเรียนแล้วก็กลับมาทำงานต่อในชุดนอนนั่นแหละค่ะ จนบ่ายสองบ่ายสามถึงอาบน้ำแต่งตัวไปโรงละคร หรือไปที่ซ้อม แล้วก็จะมีปัญหาต่างๆ เข้ามา ต้องทำจดหมายขอโน่นขอนี้ แต่สิ่งที่ประทับใจที่สุดที่จำได้คือวันที่ ลูกเกนฮอร์สมาวันแรกแล้วพาไปโรงละครแห่งชาติ เขามองจากข้างนอกแล้วเดินเข้าไปข้างใน พอเดินเข้าไปถึงเวทีแล้วเขาพูดคำเดียวว่า ให้เอาผ้ามา่านอกให้หมด เขาต้องการความลึก ถ้าไม่เอาออกจะไม่เห็นความลึก เขาพูดแค่นี้ เราจึงเกือบตาย เพราะเป็นเรื่องที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน ไม่ใช่เรื่องง่ายที่จะตกลงกับโรงละครแห่งชาติขอลอดผ้ามา่านทุกชิ้นออกจนหมด มันวุ่นวายโกลาหลกับทางโรงละครมาก เพราะข้างบนเป็นออฟฟิศของเขาด้วย เพราะฉะนั้นพอลอดผ้ามา่านออก และเราเล่นละคร เขาก็จะทำอะไรไม่ได้ เพราะในสมัยก่อนคนที่อยู่โรงละครถ้าต้องทำงานถึงมืดค่ำ ถ้าเขาไม่ดูทีวีก็จะโหมกรุกกันในห้อง เขาก็จะทำไม่ได้ เพราะมันจะเกิดเสียง เราก้ไปทำลายความเป็นส่วนตัวของเขา

❖ แล้วมีการต่อต้านเกิดขึ้นไหมคะ

➤ เขาต่อต้านไม่ได้ เพราะคุณทวีศักดิ์ เสนาณรงค์ ซึ่งเป็นอธิบดีกรมศิลปากร สนับสนุนการทำงานเรื่องนี้ของเรามาก ก็คือตอนแรกเราออกจากผู้จัดการ โรงละคร

แล้วผู้จัดการไม่อนุมัติ พี่ก็เลยทำจดหมายใหม่ไปถึงอธิบดีกรมศิลป์ฯ แล้วพี่แป๊ะ (คุณทวีศักดิ์) ก็อนุมัติ ผู้จัดการโรงละครเขาก็โทรศัพท์ไปพักหนึ่ง เพราะเหมือนเราข้ามหัวเขา ต้องให้ข้างบนสั่งการลงมา แต่เราก็ไม่มีทางเลือก

❖ แล้วทำไมถึงเลือกใช้โรงละครแห่งชาติคะ

➢ มันต้องใหญ่และต้องกว้าง ไม่เห็นมีที่ไหนเลย ที่เห็นก็มีแค่สองที่ อีกที่หนึ่งคือ ศูนย์วัฒนธรรม ซึ่งตอนนั้นเพิ่งเปิดใช้ได้ไม่เท่าไร แต่ที่นั่นเวทีสว่างเกินไปพื้นผิวสีเหลืองดูใสไป ถ้าจะใช้ก็ต้องปูพื้นใหม่ ในขณะที่โรงละครแห่งชาติมีความเก่า มีความทึมอยู่ในนั้น มันได้บรรยากาศมากกว่า

❖ หลังจากที่เปิดการแสดงไปแล้ว ปฏิกริยาตอบรับจากผู้คนเป็นอย่างไรบ้าง

➢ ในรอบแรกๆ เราเหนื่อยมาก เราต้องไปขายรอบให้มูลนิธิร่วมจิตน้อมเกล้า โดยพี่หง่าวรู้จักกับคุณหญิงคำ ภรรยาของท่านรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยช่วงนั้น ซึ่งท่านช่วยซื้อรอบของเราไปหนึ่งรอบ เราก็เพิ่งรู้ว่าท่านสนใจละครมาก เคยเรียนดนตรี และอยากเรียนละคร แต่คุณพ่อของท่านไม่ให้เรียน ก็เลยชอบละคร ท่านก็เลยช่วย ตอนแรกเราก็ไม่คิดว่าเราจะขายบัตรได้ ก็ตรงนี้ช่วยผ่อนภาระไปหนึ่งรอบ แต่พอมาช่วงหลังกลับกลายเป็นว่าเราต้องเพิ่มรอบอีก 2 รอบ และสองรอบสุดท้ายนี้ปรากฏว่าคนต้องซื้อคอกันเลย แน่นมาก ไม่มีทางเดินเลยก็ว่าได้ และเราขายรอบไม่ได้แล้ว เพราะโรงละครมีงานอื่นรออยู่

❖ จากนั้นมาก็ไม่เห็นมีใครเอาเรื่องนี้มาทำอีกเลย เท่าที่ดูน่าจะเป็นเพราะต้องทำเป็นโปรดัคชั่นใหญ่

➢ ใช่ ไม่มีใครเอามาทำอีกเลย ไม่มีเลย ทำไม่ง่าย หลายอย่าง แต่ที่พี่ประทับใจคือเพลง ที่ถอดความและได้ความหมายเดิมในภาษาไทย ถึงแม้จะไม่ได้แปลตรงตัว แต่ก็สามารถสื่อความหมายได้ อย่างที่พี่หง่าวได้ทำเพลง ช่างตัดผมก็กลบ เพลงก็ออกมาน่ารัก

❖ แล้วในส่วนตัวของพี่ตัวเอง ไม่ทราบว่พี่ตะได้อ่านบททั้งหมดรีเปล่าคะ

➢ ตอนนั้นต้องอ่านเพราะพี่เล่นด้วยนิดหน่อย

❖ แล้วได้อ่านตัวต้นฉบับเรื่อง Man of la Mancha ด้วยรีเปล่าคะ

➢ อ้อ ไม่ได้อ่าน อ่านเฉพาะตัวที่มาเป็นบทละครไทยแล้ว

❖ ที่นี้ตอนที่ทำ อย่างที่พี่ได้บอกว่าพี่หง่าวชอบละครเพลง ก็เลยทำออกมาเป็นละครเพลง ไม่ทราบว่เคยคิดที่จะทำในรูปแบบอื่นไหมคะ เพราะน่าจะทำได้ง่ายกว่า

➢ ไม่คิดคะ เพราะเรื่องนี้มันสื่อด้วยเพลง

- ❖ ไม่คิดว่าการนำเสนอในรูปแบบละครเพลงจะทำให้เรื่องเบาลงหรือคะ เพราะเรื่องนี้จริงๆ แล้วแนวคิดที่ต้องการนำเสนอค่อนข้างหนัก พี่คิดว่ารูปแบบการแสดงเหมาะสมกับการนำเสนอเรื่องราว และแนวคิดใหม่คะ
  - พี่คิดว่าเพลงช่วยกระชับสิ่งที่ต้องการสื่อสาร ในขณะที่ลีลาก็ให้ความหมายมาก เช่นตอนที่ บอกว่าให้อัลคอนซ่าเปลี่ยนชื่อเป็นคัลซีเนีย ความหมายตอนนี้สื่อด้วยการเดินและสื่อด้วยเพลงให้ความรู้สึกมากกว่า เป็นการแทนอารมณ์ด้วยท่าเต้นและเพลง คือถ้าไม่ใช่สองส่วนนี้อาจต้องใช้บทสนทนาหรือการแสดงที่ยืดเยื้อหรือจะใช้บทสนทนาอย่างไรละที่จะให้เห็นภาพแทนการที่ทุกคนลุกขึ้นมาขึ้นร้องเพลง สุฝนอันยิ่งใหญ่ พี่เห็นว่าเราสามารถบอกทุกคนได้ เราเชื่อมั่นว่าคุณที่อยู่ในโรงก็ร้องเพลงนี้กับเราไปด้วยในใจ เราคิดว่าอย่างนั้น
- ❖ คำว่าQuixotic Dream ในทัศนะของพี่หมายถึงอะไรคะ
  - อืม...มันค่อนข้างกว้างนะคะถ้าจะให้อธิบายความหมาย พี่ว่ามันมีองค์ประกอบหลายอย่างที่มาประกอบเป็นแนวคิดนี้ มีสัญลักษณ์หลากหลายขึ้นอยู่กับพื้นฐานของคนทำ และคนดูในการตีความ
- ❖ พี่คิดว่าคนไทย หมายถึงคนดูสามารถตีความได้ตรงกับที่ต้องการนำเสนอใหม่คะ เพราะถ้าเป็นสเปนหรืออเมริกันเอง สภาพสังคมแวดล้อมน่าจะช่วยให้คนอ่านหรือคนดูเข้าใจแก่นเรื่องได้มากกว่า
  - คงพูดได้ว่าคนที่เข้าใจจริงๆ ก็คงมีไม่มากนัก กลุ่มคนที่มาดูเป็นกลุ่มปัญญาชนแน่ๆ เพราะว่าคนกลุ่มนี้จะนึกภาพออกมากกว่า ลองคิดดูว่าชาวบ้านจะนึกภาพนักเขียนที่ติดคุกได้คืนแล้วก็มีเหตุการณ์แบบนี้ เล่นละครซ็อนละครแบบนี้ออกใหม่เมื่อเทียบกับบ้านเราที่นั่งดูทีวี หมอลำ ซึ่งตรงไปตรงมา บ้านเราไม่ค่อยเสนอสื่อที่สลับซับซ้อน หรืออย่างในช่วงรัชกาลที่ 6 ที่นำเอาละครตะวันตกเข้ามา ก็เข้ามาในราชสำนักมากกว่า ช่างนอกยังเป็นละครชาวบ้านไม่สลับซับซ้อน เพราะฉะนั้นบอกได้เลยว่ามันไปไม่ถึงคนหมู่มากแน่ๆ เหมือนการเอาเรื่องคำพิพากษาไปเล่นที่ช่อง 3 หรือเอาเรื่องชอยปรารถนาไปเล่นที่ช่อง 7 จะมีคนเข้าใจสักกี่คน กลุ่มเป้าหมายก็คงไม่ใช่กลุ่มเดียวกับคนที่ดูบ้านทรายทองแน่
- ❖ มาถึงเรื่องเพลงประกอบ ไม่ทราบว่าเป็นส่วนนี้ทำอย่างไรคะ
  - เราใช้สกออร์เดิมทั้งหมด คือไปซื้อลิขสิทธิ์มาเลย แค่มานำเนื้อใหม่ โดยพี่หวังว่าเป็นคนเลือกกว่าเพลงไหนจะใช้ใครเขียน

- ❖ แล้วจากที่เทียบกับตัวบทเรื่อง Man of la Mancha จะเห็นว่าเพลงบางเพลงถูกตัดออกไป
  - ไซค์ะ ถ้าเทียบกับละครเพลงเดิมตัดออกไปเล็กน้อย ก็จะเป็นเพลงที่ไม่สำคัญ ไม่ได้สื่ออะไรเท่าไร แต่ถ้าเทียบกับหนังสือ ปีเตอร์ โอ ทูลล์ เล่น จะเหมือนกัน ไม่ได้ตัดออกไปเลย โดยพื๋หง่าวให้พื๋ไปหาวิดีโอของหนังสือเรื่องนี้มาให้ ก็เอามาดูกัน .... ไซค์ะ ถ้าจากบทละครเดิมตัดออกไปบ้างเพราะได้ประชุมกัน เนื่องจากความสลับซับซ้อนต่างๆ แต่ถ้าเทียบกับหนังสือก็ว่าจะเหมือนกันเลย
- ❖ แล้วพื๋ทราบไหมคะว่าทำไมพื๋หง่าวจึงเลือกบุคคลเหล่านี้มาเขียนเนื้อ
  - พื๋หง่าวคิดว่าคนที่พื๋หง่าวเลือกจะเป็นคนที่สามารถตีความเนื้อหา และสามารถใช้ภาษาได้อย่างสละสลวย คือเริ่มต้นมีความเข้าใจเรื่องก่อน แล้วพื๋หง่าวก็จะแบ่งให้ว่าใครทำเพลงไหน
  - อิม มากิดๆ ดูแล้ว จะว่าไปแล้วเรื่องนี้ค่อนข้างไกลตัวคนไทยนะ ไกลมากเลย
- ❖ ไซค์ะ เพราะถ้าเป็นบริบทสังคมอเมริกันอาจจะดูใกล้ตัวคนไทยหน่อย แต่พอเป็นยุคใต้ดิน สเปน ศตวรรษที่ 17 ดูห่างไกลจากความคิดของคนไทยมาก
  - ถ้ามาคิดๆ คุนะ ตั้งแต่เรื่องกาลิเลโอ มาเรื่องอยากให้ชีวิตนี้ไม่มีเซอ พื๋ป้อมก็คงต้องการนำเสนออะไรบางอย่างกับคนดู แต่ในยุคนั้น ผ่าน 6 ตุลา ก็แล้ว เขมรแดง ก็แล้ว คนกลับจากป่าก็แล้ว แต่สังคมก็ยังไปไม่ถึงสิ่งที่เราอยากให้เป็น เพราะในยุค 6 ตุลา คนมีความหวังกับพรรคคอมมิวนิสต์พอสมควร ปัญญาชนที่เข้าป่าไปในที่สุดก็ต้องกลับออกมา เพราะยังไม่เจอสิ่งที่คาดหวังไว้ ก็อาจจะเกิดคำถามว่า เอ๊ะ เมื่อไหร่ล่ะถ้าถามว่าวันนี้จะเล่นเรื่องนี้ได้อยู่ไหมก็ตอบได้เลยว่าได้ เพราะมันไปไม่ถึงซักที ถ้ามีคนเอาสตางค์มาให้พื๋ทำละครเรื่องนี้ใหม่พื๋ก็จะทำนะ เพราะเรา ก็อยาก มันยังอยู่ในความฝันของเราตลอดเวลา มันไม่เป็นจริงซักที
- ❖ หลังจากเรื่องนี้ กลุ่ม 28 ยังทำละครต่อมาอีกช่วงหนึ่ง แนวคิดของเรื่องอื่นๆ สอดคล้องกับเรื่องนี้บ้างไหมคะ
  - ไม่นะ เรื่องต่อจากนั้นรู้สึกจะเป็นผู้มาเยือน แล้วก็มีแฮมเลท แต่ต่อจากนั้นเราก็มานึกกันว่า นอกจากจะทำโปรดักชั่นแล้ว เราอยากจะทำสร้างคนทางด้านละครด้วย คือคนที่อาจจะไม่ได้เรียนมาตั้งแต่ต้น แต่มีความสนใจ เราก็เลยจัดสัมมนา อบรม การเขียนบทละคร อ่านบทละครกัน เป็นโครงการเล็กๆ ที่ไม่ใช่เงินเยอะ ซึ่งตอนนั้นเราได้รับความกรุณาจากแปลนกรุ๊ป ซึ่งจริงๆ แล้วช่วยเหลือเรามาตั้งแต่ก่อตั้ง เรื่องผู้ฝันอันยิ่งใหญ่ แปลนก็เป็นคนออกแบบไปสเตอร์ และสูจิบัตร

- ❖ แต่ช่วงหลังนี้หายเจ็บไปเลย
  - คือได้โผไม่อยู่ พี่ป้อมก็ไปอยู่ไกลถึงเชียงใหม่ พี่หง่าวก็ไปทำหนัง เลขรวมตัวกันลำบาก แต่ถ้า 28 จะทำละครเรื่องใหม่และชวนพี่เล่นพี่ก็เล่นให้พี่ทำอะไรพี่ก็จะทำรออยู่
- ❖ ก็หวังว่าจะได้ดูผลงานของ 28 เรื่องใหม่เร็วๆ นี้นะคะ ขอบคุณพี่ป้อมมากค่ะที่สละเวลาให้สัมภาษณ์ครั้งนี้
  - ไม่เป็นไรค่ะ ยินดี

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก จ

บทสัมภาษณ์อาจารย์รัศมี เผ่าเหลืองทอง

สัมภาษณ์เมื่อวันที่ 5 ธันวาคม พ.ศ. 2542

❖ ผู้วิจัย

➤ อาจารย์รัศมี เผ่าเหลืองทอง

❖ ก่อนอื่นอยากให้อาจารย์ช่วยเล่าประวัติความเป็นมาของคณะละครสองแปดว่ามีความเป็นมาอย่างไร

- ในช่วง ปี 2528 ช่วงนั้น พวกเราซึ่งเป็นคนที่ทำงานด้านละครและทำงานด้านศิลปวัฒนธรรมซึ่งโตมาในช่วงก่อน 14 ตุลา ผ่านเหตุการณ์ 14 ตุลา และ 6 ตุลา ในช่วงดังกล่าวเป็นช่วงที่งานทางด้านหนังสือและละครตึกกักและคล้ายๆ กับเป็นสื่อในการแสดงออกซึ่งความคิด ไม่ใช่ความคิดอย่างเดิวกแต่รวมไปถึงการแสวงหาต่างๆ ในยุคนั้นด้วย ซึ่งก็สืบเนื่องมาอีกว่ายุคนั้นเป็นยุคที่เราเรียกว่าเผด็จการทางทหาร อย่างเช่นบรรยากาศในมหาวิทยาลัยก็เป็นบรรยากาศเรื่องการเซียร์อย่างเดิวก ไม่มีบรรยากาศทางปัญญา ในสังคมก็เหมือนกัน งานวรรณกรรมก็เป็นงานวรรณกรรมที่หนีความจริง ซึ่งบรรดาพวกนักศึกษามหาวิทยาลัยและคนที่ช่างคิดทั้งหลายก็รู้สึกว่ามันไม่มีสิ่งที่จะให้เราเติบโตทางปัญญา ส่วนหนึ่งก็หาอ่านงานจากต่างประเทศ อีกส่วนหนึ่งก็แสดงออกโดนการเขียนหนังสือและทำละคร เพราะฉะนั้นละครและหนังสือจึงเป็นสื่อในการแสดงความคิดของเราคือไม่ใช่แสดงความคิดอย่างเดิวกแต่เป็นการแสดงออกในฐานะของคนหนุ่มสาวด้วย ซึ่งมันคล้ายๆ กับเป็นการแสวงหาเชิงศิลปะด้วยและคนเหล่านั้นพอเกิดเหตุการณ์ 14 ตุลา ก็ทำงานออกมาเยอะ แต่พอเกิดเหตุการณ์ 6 ตุลา ปรากฏว่าเกิดการหายไปของคนจำนวนมาก บรรยากาศในเมืองเป็นบรรยากาศที่แสดงความคิดเห็นไม่ได้ ต้องหลบๆ ซ่อนๆ ต้องพูดอ้อมๆ อยู่เป็นเวลานานมาก ละครที่เคยมีเล่นเป็นจำนวนมาก หนังสือที่เคยมีออกมาเขียนวิพากษ์วิจารณ์อะไรต่างๆ พอหลัง 6 ตุลา จะไม่มีเลยหรือมีน้อยมาก สำหรับตัวเองก็มาทำ “โลกหนังสือ” กับกฤษณา สวัสดิ์ศรี ซึ่งก็เหมือนกับทำหน้าที่แสดงออกทางความคิดเห็นอยู่หนึ่งในน้อยช่องทางซึ่งก่อนหน้านั้นมีเยอะมาก มีสังคมศาสตร์ปริทรรศน์ มีหนังสือพิมพ์ หนังสือต่างๆ เป็นจำนวนมาก ในช่วงขณะนั้นเป็นบรรยากาศที่ทางการ

ทางรัฐบาลพยายามจะไม่ให้เกิดกิจกรรมทางความคิดขึ้น ก็มาทำโลกหนังสือ อยู่พักหนึ่งแล้วก็ไปเรียนต่อทางด้านละครที่สหรัฐอเมริกา พอกลับมา ก็อยากทำ ละครเหมือนอย่างที่เคยมีมาในสมัย 14 ตุลา แต่ในช่วง 14 ตุลา แม้ละครจะมีเยอะ แต่ก็จำกัดอยู่เฉพาะตามมหาวิทยาลัย ซึ่งจะเป็นละครคุณภาพที่น่าสนใจ โดยเฉพาะ ที่จุฬาและธรรมศาสตร์ พอกลับมา ก็เลยคิดว่าอยากทำละคร เพื่อสื่อสารกับยุค สมัย

สำหรับละครเรื่องแรกของ สองแปด คือเรื่อง “กาลิเลโอ” ซึ่งก็จะพูดถึง การตั้งคำถามกับคนที่มีความคิดมีความสามารถ สามารถที่จะทำอะไรให้กับ สังคมได้ ซึ่งสังคมในช่วงนั้นอยู่ในสภาพที่คนไม่รู้จะไปทางไหน คนที่กลับออกมา จากป่าซึ่งเป็นคนที่มีความสามารถมากอย่างเช่น ชีรบุรุษ บุญมี พอกลับมาแล้วก็ ยังหาทิศทางของตัวเองไม่เจอ ละครเรื่องกาลิเลโอก็เป็นละครที่สนทนากับสังคม ช่วงนั้น ต่อมาก็ทำเรื่อง “อยากให้ชีวิตนี้ไม่มีเธอ” ก็เป็นเรื่องที่ตั้งคำถามต่อจาก กาลิเลโอ และเรื่องที่สามก็คือ “สุฝนอันยิ่งใหญ่” ซึ่งมีจุดเริ่มต้นนั้นเริ่มต้นที่ บุรุษนาซึ่งอยากทำมาตั้งแต่สมัยหลัง 14 ตุลา หรือก่อน 14 ตุลา ตอนนั้นอาจารย์ ของเขาซึ่งเป็นชาวอเมริกันเป็นคนเอาบทละครมาให้อ่าน อาจารย์คนนี้พวกที่ทำ เรื่องอวสานเชลส์แมนบอกว่าเป็นผู้กำกับตัวจริงของเรื่อง อวสานเชลส์แมน พอ อาจารย์คนนี้อามาให้อ่านบุรุษนาก็เลยอยากทำ แล้วนอกจากนี้ในช่วง 14 ตุลา มี หนังสือ *Man of la Mancha* ออกมา บรรดาผู้ที่มีอุดมคติทั้งหลายเมื่อได้ดูก็รู้สึก ซาบซึ่งประทับใจมากในความอยากต่อสู้เพื่ออุดมคติของคนๆ หนึ่ง ผู้แม้ว่าจะถูก หัวเราะเยาะก็ตาม สิ่งต่างๆ เหล่านี้เข้าไปทำให้พวกนักทำกิจกรรมและนักศึกษา ประทับใจมาก แต่สำหรับตัวเองแล้วในช่วงนั้นไม่ได้ดูภาพยนตร์เรื่องนี้ นิยายก็ ไม่เคยอ่านเต็มรูปมาก่อน แต่ก็พอจะได้ยินเรื่องราวผ่านบทวิจารณ์ต่างๆ พอคิดว่า จะทำก็เอาบทละครมาอ่าน คือเอามาดูว่าน่าจะทำหรือไม่ พออ่านแล้วก็รู้สึกที่น่าสนใจ มาก และในฐานะของสองแปดก็รู้สึกว่ามันมีความต่อเนื่อง ในความรู้สึกของตัวเอง ในฐานะที่เป็นคนก่อตั้งสองแปดขึ้นมานั้นก็เพื่อที่จะพูดและมีบทสนทนากับ สังคมอย่างต่อเนื่อง ทั้งสองเรื่องที่ผ่านมา ก็เป็นการตั้งประเด็น เป็นการชวน อภิปราย ชวนสนทนา อย่างเรื่อง “กาลิเลโอ” ก็เป็นเรื่องของวีรบุรุษคนหนึ่งซึ่ง เผลียวฉลาดและเก่งมาก เขาต้องต่อสู้กับอำนาจของศาสนจักรซึ่งไม่ยอมให้คน ถูกขึ้นมาพูดว่าโลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ ไม่ใช่ดวงอาทิตย์หมุนรอบโลก นัยยะนี้

เป็นนัยยะที่สำคัญ สามารถตีความได้หลายอย่าง ซึ่งหากมองในบริบทของสังคมไทยก็คือ จากเหตุการณ์ 6 ตุลา ความจริงหลายอย่างเป็นสิ่งที่พูดไม่ได้ รัฐบาลหรือคนที่มีอำนาจต้องการให้พูดเป็นอย่างอื่น การที่คนๆ หนึ่งลุกขึ้นมาเพื่อที่จะบอกว่าโลกหมุนรอบดวงอาทิตย์ เขาต้องเจอกับอุปสรรค เจอคำสั่งของศาสนจักร แต่เขาเป็นคนที่ไร้ความรู้ ต้องการค้นหาความเป็นจริงเกี่ยวกับโลกและจักรวาล ในการค้นหาความเป็นจริงเหล่านี้ก็มีอุปสรรคเยอะ ทั้งอุปสรรคที่มาจากความอ่อนแอของมนุษย์ อุปสรรคด้านสภาพเศรษฐกิจ คือถ้าเขาจะใช้ศาสนจักรด้วยวิธีอื่น เขาก็คงจะรุ่งเรื่องและร่ำรวย การทำเช่นนี้จึงเป็นความพยายามที่จะอยู่รอดท่ามกลางปัญหาทางการเมือง เศรษฐกิจ และปัญหาทางจริยธรรม ซึ่งเขาต้องต่อสู้อย่างมาก เบรคซท์เขียนเรื่องนี้ได้เก่งมาก เพราะความเป็นคนบางที่มันก็มีจุดอ่อน บางทีก็กลัวการถูกลงโทษ บางทีก็ไม่กลัวสลับกันไป วิธีการเขียนของเบรคซท์ซึ่งมีทั้งหมด 15 ฉาก สิ่งเหล่านี้มันเกิดต่อเนื่อง และสิ่งเหล่านี้ทำให้เรานึกถึง “คน” ในบริบทต่างๆ พฤติกรรมของคนต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นคนที่ยิ่งใหญ่หรือคนตัวเล็กๆ ที่พยายามจะทำอะไรสักอย่าง ในที่สุดคนๆ นี้ก็ถูกสั่งห้ามทำการทดลอง ถูกจับเหมือนขังเดี่ยวอยู่ในบ้านของตัวเอง แต่ก่อนที่จะถูกจับขังเดี่ยวเขายังถูกบังคับให้ออกประกาศยอมรับว่าสิ่งที่เขาค้นคว้ามานั้นไม่เป็นความจริง ซึ่งทำให้ลูกศิษย์ที่ศรัทธาเขามากรู้สึกว่าเป็นการทรยศต่อวิชาการ แต่เขาบอกว่าเขายอมที่จะเป็นคนทรยศคิดว่าที่จะตายไปแล้วทำอะไรต่อไม่ได้ จุดนี้เป็นปัญหาที่สำคัญมากและพอนำเสนอปัญหาออกมา ปรากฏว่าบรรดานักกิจกรรมและนิสิตนักศึกษาทั้งหลายต่างประทับใจเรื่องนี้มาก เพราะเรื่องนี้ตั้งคำถามได้ตรงใจพวกเขา

พอมารูเรื่องที่สอง “อยากให้ชีวิตนี้ไม่มีเธอ” ก็เป็นการต่อคำถามมา เรื่องนี้รู้สึกว่าจะเป็นเรื่องของนักเศรษฐศาสตร์คนหนึ่งซึ่งประสบความสำเร็จทางวิชาการอย่างมาก เขาติดใจผู้หญิงอยู่คนหนึ่งซึ่งเป็นคนเฉลียวฉลาดมาเช่นกันซึ่งในที่สุดก็ได้แต่งงานกัน การเจอกับผู้หญิงคนนี้เป็นจุดเริ่มต้นของเหตุการณ์ต่างๆ บทละครเรื่องนี้เปิดเรื่องขึ้นมาตอนที่เขากำลังจะตาย และเขากำลังคิดย้อนกลับไปถึงผู้หญิงคนนี้ คิดถึงชีวิตที่ผ่านมาว่าถ้าเขาเลือกแต่ละช่วงของชีวิตโดยไม่เลือกทำแบบที่เขาได้เคยเลือก ชีวิตเขาจะเป็นอย่างไร แต่ปรากฏว่าในความเป็นตัวตนของเขาไม่ว่าเขาจะเลือกอย่างไร สุดท้ายก็จะลงเอยเหมือนเดิม อย่างผู้หญิงคนนี้ก็ยังมีปมอยู่

ว่าเธอเป็นนักปรัชญาที่ฉลาดมาก ทำให้เขารู้สึกว่าเขาไม่แข็งแรงเท่าที่ควร รู้สึกว่าเป็นคู่แข่งกัน จุดเริ่มต้นก็คือเขาเจอผู้หญิงคนหนึ่งในงานเลี้ยงที่บ้านเพื่อนหรือที่บ้านเขาเอง... ไม่แน่ใจ... แล้วพอตอนเลิกงานทุกคนกลับไปหมดแล้ว เหลือผู้หญิงคนนี้เพียงคนเดียว เขาอยากเปลี่ยนจุดนี้ว่าให้ผู้หญิงคนนี้ได้ค้างที่บ้านเขาแล้วกลับบ้านไป แล้วมันก็จะเป็นการทวนชีวิตของเขา หรืออีกช่วงหนึ่งที่เขาจะต้องร่วมลงนามประท้วงความไม่เป็นธรรมในมหาวิทยาลัย คือมีอาจารย์คนหนึ่งในมหาวิทยาลัยถูกกล่าวหาว่าเป็นคอมมิวนิสต์ และอาจารย์ต่างก็ร่วมลงชื่อประท้วงมหาวิทยาลัยแต่เขาไม่ได้ลงชื่อ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ก็เป็นคล้ายๆ กับสิ่งที่ผ่านมาในจุดสำคัญแต่ละจุดของชีวิต ซึ่งเขารู้สึกว่าเขาได้ทำผิดพลาดไป เขาอยากรู้ว่าถ้าเขาไม่ทำแบบนั้นแล้ว ชีวิตเขาจะเป็นเช่นไร ก็เป็นเหมือนการให้คนดูตั้งคำถามถึงสิ่งสำคัญต่างๆ ในชีวิตของตนเองว่าถ้าเขาสามารถเลือกได้ เขาจะเลือกทำหรือไม่ทำ เพราะอะไร แล้วมันจะส่งผลต่อชีวิตของเขาอย่างไรบ้าง มันอาจจะไม่ได้ส่งผลอะไรมากมายในแง่วัตถุ แต่ในแง่ในธรรมส่งผลอย่างไร ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นสิ่งที่สร้างและหล่อหลอมตนๆ หนึ่งขึ้นมา สามารถทำให้คนๆ หนึ่งรู้สึกภูมิใจในตนเองหรือรู้สึกผิดไปตลอดชีวิต สิ่งเหล่านี้คือการพูดกับคนในสังคมว่า เวลาที่คุณเห็นสิ่งที่ไม่ชอบธรรม ไม่ถูกต้อง ไม่ว่าจะในระดับที่เป็นเรื่องส่วนตัวหรือในระดับที่เป็นสังคมโดยรวม คุณจะตัดสินใจทำอะไรบ้าง ซึ่งตอนนั้นเรารู้สึกว่าในสังคมมีคนที่ไม่ยอมทำอะไร มองสิ่งที่เกิดขึ้นเหมือนมองไม่เห็น ส่วน *Man of la Mancha* หรือ *สุชินอันยิ่งใหญ่* ก็เป็นการตั้งประเด็นต่อมา

- ❖ ก็เหมือนกับว่าแนวเรื่องดำเนินต่อมาเรื่อยๆ และถึงจุดที่ควรจะนำเสนอออกมาเป็นเรื่องนี้
  - ไซค์ะ ก็คล้ายๆ กับจะบอกว่า ดูซิคนๆ หนึ่ง แม้ว่าจะถูกหัวเราะเยาะมากมาย กลายเป็นคนบ้าๆ บอๆ ในสายตาคนอื่น แต่สำหรับคนที่มีความเชื่อจริงๆ ในที่สุดก็สามารถทำให้คนอื่นเชื่อตามได้ ซึ่งมันก็คาบเกี่ยวกันมากระหว่างความเชื่อที่อาจจะมาปรากฏในภายหลังว่าเป็นสิ่งที่ไร้สาระ เป็นสิ่งที่น่าหัวเราะ ซึ่งถ้าเมื่อเราดูตัวอย่าง เช่น ในช่วงสมัย 14 ตุลา ผู้นำจีนหรือผู้นำรัสเซีย หรือแนวคิดหลายอย่างที่ปรากฏในยุคนั้นพอมานในสมัยนี้ก็กลับกลายเป็นภาพลวงตา สิ่งที่เคยเป็นศรัทธาในที่สุดก็สูญสลายไป เพราะฉะนั้นมันก็ไม่ใช่แค่เรื่องของคนที่มีความฝันแล้ว เราควรจะทำตามความฝันแบบนั้นบ้าง แต่มันมีนัยยะหลายอย่างที่เป็นสิ่งที่อยากจะเปิดประเด็นให้กับคนในสังคม

- ❖ ที่นี้จาก *Man of la Mancha* ของอเมริกันซึ่งเท่าที่ศึกษามากก็พบว่าแนวคิดที่น่าเสนอ สอดคล้องกับสังคมอเมริกันช่วงนั้น คือสิ่งที่เรียกว่า ความฝันของคนอเมริกัน หรือ American Dream เริ่มเสื่อมสลายไป คนอเมริกันเริ่มไม่แน่ใจในความยิ่งใหญ่ของตนเอง หลังจากทีอเมริกาเข้าร่วมในสงครามเวียดนาม แล้วพอมาถึงไทยอย่างที่อาจารย์กล่าวมาแล้วว่าเรื่องนี้ก็สอดคล้องกับสภาพสังคมช่วงนั้นคือคนที่ออกมาจากป่าแล้วก็ยังมองไม่เห็นทิศทางว่าควรจะทำอย่างไรกับชีวิต เรื่องนี้จึงเป็นเหมือนการจุดประเด็นให้คนเหล่านั้นได้คิดว่าควรจะดำเนินชีวิตอย่างไรต่อไป

➤ ไขกระจ่าง

- ❖ แล้วในแง่บริบททางสังคมที่แตกต่างกัน อาจารย์ไม่คิดจะปรับเปลี่ยนหรือคิดแปลงเรื่อง ให้เข้ากับสังคมไทย ให้คนไทยเข้าใจได้ง่ายกว่าที่จะแปลออกมาตรงๆ หรือคะ หรืออาจารย์คิดว่าทุกอย่างลงตัวเหมาะสมคืออยู่แล้วแม้บริบททางสังคมจะแตกต่างกัน

➤ โดยตัวเรื่องก็เป็นเรื่องที่พูดถึงสิ่งที่เป็น exotic อยู่แล้ว เรียกว่าตั้งแต่ตัวบทดั้งเดิมที่เป็นของเชอร์บันเตสมาเลย เพราะฉะนั้นการรักษาสิ่งที่เป็นความ exotic เอาไว้ รู้สึกว่ามันจะเข้ากับแนวคิดของเรื่องมากกว่า อย่าง *กาลิเลโอ* ก็ไม่ได้ดัดแปลงเลย คือมันมี reference เขอะ ดัดแปลงลำบากอาจจะไม่ได้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอ *Man of la Mancha* ก็รู้สึกแบบเดียวกัน คือ reference ของเรื่องที่จะนำไปสู่แก่นเรื่องที่เรากำลังต้องการนำเสนอ มันเขอะจนเกินกว่าที่จะแปลง

- ❖ ในส่วนที่เป็นแนวคิดหลักของเรื่อง ซึ่งมีผู้ให้คำจำกัดความเรียกว่า “Quixotic Dream” หรือ “Quixotism” อาจารย์ตีความคำๆ นี้ หรือแนวคิดนี้ว่าอย่างไรในการนำเสนอออกมาในเรื่อง “สุฝันอันยิ่งใหญ่”

➤ ถ้าพูดอย่างนี้ก็จะรู้สึกว่าคนที่คนเขียนบทละครอเมริกันเขานำเรื่องนี้มาอ่านใหม่เป็นการสร้างตัวบทใหม่เลย ซึ่งการสร้างใหม่นี้ไม่น่าจะนำมาใช้กับคำว่า Quixotism ในความหมายเดิม เพราะมันเป็นการสร้างใหม่เพื่อสื่อสารกับสังคมในอีกยุคสมัยหนึ่ง

- ❖ แสดงว่าอาจารย์เห็นว่าแนวคิดที่น่าเสนอในเรื่อง *Man of la Mancha* และ *สุฝันอันยิ่งใหญ่* มีส่วนต่างจากแนวคิดที่น่าเสนอในวรรณกรรมเดิมของเชอร์บันเตส

➤ ไขกระจ่าง คิดว่าน่าจะแตกต่างกัน ในส่วนของเรื่อง *สุฝันอันยิ่งใหญ่* จุดเริ่มต้นเป็นการพูดถึงคนที่มีความฝัน เชื่อมมันในความฝัน แต่พอในระหว่างที่เราจะเห็นความคาบเกี่ยวกันระหว่างคำว่า “ศรัทธา” กับ “ความหลงใหล” ซึ่งถ้ามันพลัดไปนิดเดียว สิ่งที่เป็นความยิ่งใหญ่ก็จะกลายเป็นสิ่งที่น่าหัวเราะเยาะ คือไม่ทราบว่าคนอื่นจะ

เห็นด้วยมากน้อยแค่ไหน แต่เมื่อดูจากปฏิกิริยาของคนดู ก็มีหลายคนที่มาดูหลายรอบ อีกหลายคนก็ดูแล้วร้องไห้ ร้องไห้ในความยินดีของคน ก็โหด ร้องไห้ในความพ่ายแพ้ ซึ่งในขณะที่เขาดูมันคงไม่ใช่แค่ดูความรุ่งโรจน์ ไม่ใช่มีความหวังอย่างเดียว แต่คงทำให้เขาได้เห็นสิ่งที่มีความล้มเหลวด้วย แต่คงไม่แรงเท่าสิ่งที่มุ่งไปสู่ความใฝ่ฝัน และในระหว่างความคาบเกี่ยวกันนี้คงทำให้คนดูได้คิดว่าในระหว่างสิ่งที่มีความใฝ่ฝันของเราแต่ความฝันนั้นถูกคนอื่นมองว่าบ้าๆ บอๆ เราควรจะต้องกลับมาองความฝันของเราหรือเปล่า หรือว่าเราจะเชื่อมั่นแล้วมุ่งไปข้างหน้า ซึ่งแนวคิดนี้มันเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นในขบวนการนักศึกษาและปัญญาชนในช่วงก่อน 6 ตุลาคม

- ❖ แสดงว่าปัจจัยทางการเมืองมีบทบาทโดยตรงต่อการนำเสนอแนวคิดของเรื่องนี้
  - ไข่กะ ทั้งสำหรับคนทำและคนดู
- ❖ แบบนี้จะพูดได้ใหม่กว่าสองแปดทำละคร โดยเจาะกลุ่มคนดู
  - ไม่นะคะ เราไม่ได้เจาะ แต่เราทำตามความรู้สึกของตัวเองที่มีต่อสังคม สิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมีประเด็นอะไร คือมันไม่ใช่การหาประเด็นแต่เป็นความรู้สึกที่เรา มีแล้วดึงขึ้นมานำเสนอให้คนในสังคมได้รับรู้ด้วย โดยเราไม่ได้สนใจว่าตัวจะขายได้ไหม จะขายใคร คือเรามีหน้าที่ทำก็ทำไป ส่วนการขายตัวฝ่ายจัดการก็เป็นผู้ดำเนินการไป แม้ว่าเราจะมีกรปรึกษากัน แต่ตอนแรกที่เราคิดว่าจะทำ เราไม่ได้ตั้งเป้าว่าคนดูจะเป็นกลุ่มไหนอย่างไร
- ❖ แล้วตอนนั้นอาจารย์คิดจะทำเรื่องอื่นใหม่คะ หมายถึงมีเรื่องอื่นอยู่ในใจหรือเปล่า หรือว่าเรื่องนี้เหมาะสมที่สุดแล้วที่จะนำเสนอในช่วงนั้น
  - สิ่งที่เป็นประเด็นในสังคมนี้มีหล่อหลอมรวมอยู่ในตัวเรา มันเหมือนกับเราคิดถึงบทละคร เราไม่ได้คิดว่าต้องวิจารณ์สังคมว่าอย่างนี้ แต่จะเป็นว่าเรามีบทละครที่เราอ่านแล้วชอบอยู่จำนวนหนึ่งที่อยู่ในหัวเรา แล้วพอเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นมา เราก็จะรู้สึกว่าอยากทำละครเรื่องนี้ จะเป็นลักษณะนี้มากกว่า
- ❖ ในส่วนของตัวเนื้อเรื่องโดยเฉพาะฉากและเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่องเรียกได้ว่าห่างไกลจากการรับรู้ของคนไทยค่อนข้างมาก อาจารย์คิดว่าเป็นอุปสรรคกับคนดูหรือไม่คะ
  - ไม่เลย ไม่มีเลย คือเป็นละครที่ออกไปสู่คนดูได้กว้างที่สุดของสองแปดก็ว่าได้ อย่างสองเรื่องก่อนหน้านั้นก็ยังไม่กว้างเท่านี้ และความเป็นละครเพลงมันช่วยได้มาก เพราะคนจะชอบที่มีการร้องๆ เดินๆ ทำให้คนสนใจติดตามดู ช่วยให้เราถึงอรรถรสทั้งในทางศิลปะและความคิดได้เร็วขึ้น

- ❖ แสดงว่าเพลงและการเดินมีความสำคัญต่อเรื่องมาก อาจารย์ไม่คิดว่าการทำเป็นละครเพลงจะทำให้เรื่องเบาลงหรือคะ
  - ไม่ค่ะ เพราะโดยเนื้อเพลงเดิมก็มีเนื้อหา และโดยท่วงทำนองก็ช่วยได้มาก แทนที่จะต้องพูดยาวๆ หรือใช้ฉากเหตุการณ์อะไรต่างๆ มากมาย แต่พอใช้เพลง มันคล้ายๆ กับเป็นการย่อเนื้อ คคล้ายๆ กับมีความเป็นนามธรรมอยู่ในรูปธรรมของเพลง ของเนื้อเพลงและดนตรี ในเรื่องทำเดินก็เหมือนกัน เผอิญเราได้ผู้ร่วมงานที่น่าพอใจในเรื่องการออกแบบทำเดิน คือ มานูเอล อลูม ซึ่งตอนแรกก็คิดกันว่าจะทำเป็นละครเพลงก็คุยกันว่าไม่สามารถใช้คนออกแบบทำเดินที่มีในเมืองไทยได้ เพราะไม่เชื่อฝีมือ ที่เห็นมานี้โดยความชำนาญในการแปลง ในการแสดงออกทางร่างกายยังไม่มากพอ ที่เห็นมาก็เป็นเหมือนละครใบ้มากกว่า เป็นการแสดงออกไปตรงๆ ความเชี่ยวชาญในการใช้ภาษาร่างกายในเชิงศิลปะยังมีไม่มากพอ ส่วนเพลงก็ใช้สกอว์เคิมโดย USIS ให้ความช่วยเหลือติดต่อขอซื้อลิขสิทธิ์ให้ซึ่งทำให้ได้ในราคาที่ไม่แพง แล้วเราก้หากคนแต่งเนื้อเพลงก็แบ่งๆ กันไป ซึ่งพอออกมา ก็ค่อนข้างพอใจ บางเพลงก็เป็นทีพอใจมาก
- ❖ เท่าที่เทียบเพลงในเรื่อง สุฝุ่นอันยิ่งใหญ่ กับ Man of la Mancha พบว่ามีบางเพลงถูกตัดออกไป ไม่ทราบว่าทำไมเหตุผลอะไรที่ตัดออกไปคะ
  - น่าจะตัดออกไปเพราะความยาวประการหนึ่ง แล้วเพลงที่ตัดออกไปคงจะเป็นเพลงที่ไม่ค่อยสื่ออะไร จำไม่ค่อยได้เหมือนกันว่าตัดเพลงอะไรออกไปบ้าง แต่น่าจะเป็นเหตุผลนี้ จำได้หรือเปล่าว่าเป็นเพลงอะไร
- ❖ เพลงที่ถูกตัดออกไปคือเพลง To Each His Dulcinea ซึ่งจริงๆ แล้วน่าจะมีส่วนช่วยในการนำเสนอแนวคิดนะคะ
  - ถ้าแบบนั้น ก็มาจากเห็นว่าเนื้อเรื่องในส่วนอื่นและเพลงๆ อื่นสามารถสื่อความคิดได้เพียงพอแล้ว ไม่อยากให้เรื่องยาวเกินไป
- ❖ แต่เห็นคุณวิไลดาบอกว่าเพลงที่ปรากฏในเรื่อง สุฝุ่นอันยิ่งใหญ่ จะเหมือนกับที่มีอยู่ในภาพยนตร์ทุกเพลง
  - คนจะพูดกันมาก แต่จริงๆ แล้วเราไม่ได้เอาหนังเป็นต้นแบบเลย เพราะหนังนี่เอามาดูทีเดียวกแล้วเราก็ไม่ได้เอามาดูอีก อาจจะมีนักแสดงบางคนเอาหนังมาดูเป็นส่วนตัว แต่ในแง่ของคนทำ ไม่ว่าจะเป็นคนทำบทหรือคนกำกับไม่ได้ตามหนังเลย เพราะเรารู้สึกว่าหนังไม่ดี หรือถึงดีเราก็ไม่ควรตามอยู่แล้วเพราะมันคนละสื่อ

กัน นอกจากนี้โดยต้นเรื่องก็เป็นบทละครอยู่แล้วจึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้อง
ไปตามหนัง

- ❖ ในเรื่องรายละเอียดของตัวบทนี้คือพยายามให้ตรงกับต้นฉบับเดิมมากที่สุดใช่ไหมคะ
  - ค่ะ แรกสุดนี่นะคะคือ มัทนีจะแปลมาจากต้นฉบับเลข แล้วตัวเองก็จะนำมาตรวจ
กับต้นฉบับอีกครั้ง พยายามรักษาความหมายเดิมไว้
- ❖ ขอบพระคุณอาจารย์มากค่ะที่ช่วยให้ความกระจ่างเกี่ยวกับบทละครเรื่องนี้

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้วิจัย

นางสาวสุภัททิรา รอดบุญธรรม เกิดวันที่ 15 มกราคม พ.ศ. 2518 ที่โรงพยาบาล
จุฬาลงกรณ์ จังหวัดกรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีอักษรศาสตรบัณฑิต สาขาภาษา
สเปน ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในปีการศึกษา 2537 และ
เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อ พ.ศ. 2540

สถาบันวิทยบริการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย